

96 Vitézvári báró

4959.

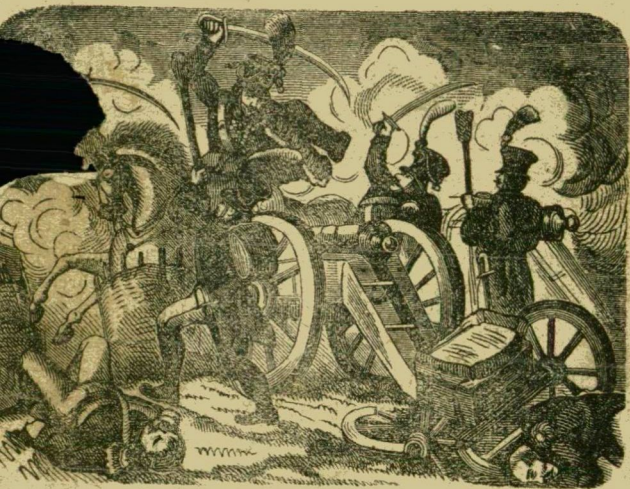
96

SIMONYI JÓZSEF

obester-generális élete,

vagy:

A legvitézebb huszár.

13 szép képpel.

Budapest, 1878.

Rózsa Kálmán és neje (ezelőtt Bucsánszky A.) könyvnyomdája. Ósz-utca 20. sz.

TEMI KÖNYV

Első ének.

Mi a huszár. Mikor született Simonyi. Hogyan nevededett, diákoskodott. A keresztuton az ördögöt czitálta, ezért Debreczenből el kellett mennie és Pestre küldetett.

Hajdan hét világra szólt a magyar hire,
Vitézi példája elterjedett messzire.
Mostan ne beszéljünk hirről, vitézségről,
Letűnt mi csillagunk már régen az égről!
Milyen volt a huszár? neve mit jelentett?
Husz mással mérték fel azok közül egyet.
Micsoda most? bizony csak olyan katona,
Ki elől fut és az ellenség utána.
No de ne essünk így kétségbe azonnal,
Vagyon még jó huszár hazánkban halommal.
És a huszár marad „Isten katonája“

A mint ezt mutatja Simonyi példája.
 Oberster vala ő, ámdé generális,
 Ha fajtája kivész, nem csak baj, nagy kár is,
 Azért hát kövessük őt a vitézségben,
 Ha alkalom nyílnék e nagy békeségben.
 Mert ő megérdemli, hogy „hősök hőségnek“
 Nevezze mindenki, nemcsak ezen ének,
 Mert ő oly huszár volt, mint mondani szokják:
 A kiről azután a többit is szabják.
 Nem régen halt még meg Simonyi Józsefünk,
 Ki ezer nyolczszázban vala dicsőségünk,
 Bátor tekintetét apáink még látták
 És csodadolgait hallották, bámulták.
 Büszkék voltak reá, égig magasztalták,
 És azután — szegényt bizony megsiratták.
 Hallgasd meg te ifju nemzedék s bámuld meg,
 Hogy ki volt s mi volt ő, ezekből tanuld meg,
 Hogy voltak ezelőtt is derék emberek,
 S ha Isten akarja, ezután is lesznek.
 No de most térjünk át e történetünkre,
 Azaz legelőbb is ünnepelt hősünkre.
 Szabolcsvármegyében Nagy-Kállón született
 Midőn irtak ezer hétszáz hetvenhetet.
 Száznál több év folyt el tehát már azóta,
 Agg volna bújában ha meg nem halt volna.
 Bebizonyította, hogy hősnek született,
 Mert már mint csecsemő mit kézbe vehetett,
 Csésze avagy tányér, épkézláb nem maradt,
 Hanem földön, falban darabokra szakadt.
 Midőn pedig a hat évet betöltötte,
 Olyan jegenyefa nem vala előtte,
 Melynek tetejéről a szarkafészkeket

Le ne szedte volna, mit nagyon szeretett. -
 De oly magas toronytető sem volt sehól,
 Melynek zsindele közt verébfű csiripól,
 Mely nem látta volna Jóskát későn, korán,
 Kopasz verebeket szedni ki szaporán.
 Sőt annyira ment már vakmerőségében,
 Hogy békét nem hagyott senkinek széltében,
 És a szomszéd eczet- és pálinkafőzők
 Meg pipacsináló zsidó kereskedők
 Jó öreg Simonyi Pál uramhoz mentek
 És maguk számára amnestiát kértek,
 Mondván: hogy a Jóska urfinak tiltaná
 Nagy szakállokat az utcán ne cibálná,
 Már járnai nem mernek templomba,
 És rossz gyermek iszonyu goromba!
 A szomszédasszonyok szintén panaszkodtak,
 Csirkét is Jóskától tartani nem tudtak,
 Mert azokat szépen elelhajigálta,
 Gyakran azonban az ablakot találta.
 A pásztorok is eljöttek nagy panaszszal,
 Hogy a mezőre jár Jóska nagy madzaggal,
 S azt a ló fejére ha egyszer ráveti
 Lóról senki aztán őt le nem veheti.
 Még ekkor nem vala idősb hét évesnél,
 Még sem volt jobb csikos kállai ménésnél;
 Áldott jó szülői sohajtozva mondták:
 Mi lesz e fiuból? sőt gyakran korholták.
 Ez vagy nagy ur lesz, vagy a tömlöczben hal meg,
 A jó Simonyi Pál ebben nyugodott meg,
 Pedig édes anyja ugy szerette volna
 Ha belőle tudós férfiú vált volna,
 A ki egykor tán Nagy-Kálló városában

Mint nap tündökölnék senatorságában,
 Vagy inkább lehetne főisztelendő ur,
 Kanonok vagy prépost, püspök vagy apátur.
 Nem is mult ám rájuk semmi üdvös szándék,
 Mert Mária-Pócsra őt tanulni küldék;
 Onnan Debreczenbe, hol kanállal mérik
 A tudományokat s ifjuságba verik.
 Csak kitett magáért Jóska urfi ott is,
 Mert ütleget osztott, de néha kapott is.
 Ó pápista diák, Debreczen pediglen
 Mint mondják a kálvinista Jeruzsálem.
 Még az én időmben meg volt az a jeles
 Szokás, hogy a két fél egymásra volt mérges,
 S a kicsi diákok is pártokra szakadtak,
 Egymással az utczán gyakran viaskodtak,
 A harcz vivatott nem bottal, de ököllel,
 Lineával és szijra kötött könyvekkel,
 Hanem azért karmolt pofát, beütött orrt
 Vihetett ám haza a ki a harczban volt.
 Simonyi Jóska az ily csatározásban
 Hirhedett legény volt s nem egy hamarjában
 Futott meg négy öttől, botot avagy követ
 Ha talált, és megvert néha egy sereget,
 Már pedig a Péterfia-utczájától
 A piaristáknak háza vala távol,
 Onnan járt mindennap, ott megkerithették,
 S ilyenkor hogy ha nem vigyáz megverhették.
 E miatt Jóska a kerítések alatt
 Kapuk szögletében, a hol csak elhaladt
 S hol senki sem sejté, botokat, köveket
 Egész csendességben elelrejtegett.
 Ezeket rántotta elő ha szoriták

És a tulerővel őt megfutamiták.
 Ily hadifortélylyal kellett mindennapon
 Keresztül vágnia magát az utczákon,
 Tanulmányai hát a hadviselésben
 Ezek voltak elsőik s ezt tartá jól észben.
 Kegyes oktatói ezt nem helyeselték,
 Sőt az egész dolgot szörnyen restellették,
 Dorgálták szerfelett gyakran sok szép szóval,
 Sőt megfenyegették ördöggel, pokollal.
 Még az a vakmerő fiu a sok szóra
 Megharagudott az ördögre s pokolra,
 És két pajtásival oly szövetséget köt,
 Hogy majd felkeresi ő azt az ördögöt,
 A kivel őt olyan nagyon fenyegetik,
 Aztán majd ott hárman kérdőre vehetik.
 S kaptá magát és az éjfél órájában,
 A mikor Debreczen álmodott javában,
 Kiment velök messze egyik keresztutra,
 A merre a lányok jártak volt a kutra,
 Ott holmi bolondos diák mondásokkal
 És czifrábbnál czifrább karakán szavakkal
 Akarta felhívni ezt a földalatti
 Nagy urat, hogy mindjárt fogja őt vallasni.
 Addig kiabáltak ottan az urfiak,
 A mig hátuk mögött megjelent egy alak,
 Ki habár nem egész „ö r d ö g“ vala épen,
 Hanem csak az „ör“ ki rájok rontott szépen
 És csendháboritas miatt eldöngeté
 A hátukat s onnan haza is kergeté.
 S ez oly mulatság volt, mely beille szépen
 Ha az ember veszi, a pokolba épen.
 Amde a tréfának aztán hire futott,

Jóskának a gúnyból igen sok is jutott,
 Mivel az ördöggel nem jó ám tréfálni,
 Azt mondják, nem üdvös a falra pingálni.
 Ezen ördöngös szép történet után nem
 Lehetett többé maradni Debreczenben,
 Mert otthon a szülék is hamar megtudták,
 Azért hát magukban el is határozták:
 Hogy finomabb erkölcs tanulása végett
 Felküldik őt Pestre, hol tanul sok szépet.
 Az Magyarországnak büszke fővárosa,
 Bár Széchényi szerint bizony csak poros a,
 Ott majd taníttatják idegen nyelvekre,
 Zongora, hegedű és más egyebekre,
 Sőt még a doktorság egyik főbb részére,
 A test bonczolása és más effélére,
 Melynek' később igen szép hasznát is vette,
 Midőn az exament a harctéren tette.
 Mert idegen földet bejárván ő sokat,
 Látott számos falut és nagy városokat,
 S oly jól megértette mindenütt mindenki,
 Hogy azt is od'adták a mit nem kért, neki.
 És azokban a sok nagy hangversenyekben
 — Hatalmas részt vett ő számtalan ezekben —
 A hol zongoráznak ágyu s gránátokkal,
 Hegedülnek szépen az éles kardokkal.
 Sokszor produkálta magát, még pedig ám
 Mint solo-virtuoz, a légvéresb csatán.
 Mi pedig illeti az emberi tagok
 Bonczolását, ahoz ám remekül tudott.
 De már mi illeti a tudományokat,
 Azzal a mi Jóskánk nem törődött sokat,
 Mert bizony azért egy hajszála sem hullt ki,

Bárha nem utálta, nem kellett az neki.
 Egészen más forgott neki a fejében,
 Mint csendesen ülni tudósok székében
 És naphosszant rágni iróasztal mellett
 A tollat, s izzadni a poros könyv felett,
 Vagy doktorrá léve flastromokat kenni,
 Sokkal inkább vágyott betegekké tenni
 Az embereket, mint őket gyógyítani,
 Nekik dekoktumot s pilulákat adni.
 Menni messze — messze, keresni a veszélyt,
 Küzdelmek közt kárban keresni a segínyt,
 Szerezni nagy nevet, hirt és dicsőséget,
 Az ifju lelkében csak ilyen vágy égett,
 Ez dagasztá keblét, ilyen ábrándokkal
 Volt megtelve szive s lelke, nem másokkal.
 Fázott belől, hogy ha könyvére tekintett,
 Melyt az idő keze porral rég behintett.
 Hiszen minden ember tudós nem is lehet,
 Más hivatása van, a mely után mehet.
 A jó katona az rosz poéta lenne
 S a poéta minden csatát elvesztene,
 A jó mesterember lenne rosz földműves,
 Földjei gazosak, barma lenne nyüves,
 És a jó földműves ha szószerkre állna,
 És a hivek előtt ottan prédikálna,
 A beszéd közepén elnémulna szája.
 Azért kinek-kinek hivatása megvan,
 Küzdeni az ellen munkával de hasztalan.

Második ének.

Simonyi beáll huszárnak. Mint ujoncz elmegy Panesovára a táborba. Tábori élet viszontagságai. János káplár. Az álom. Az első vér. Unalmas napok a kórházban.

Hiába hegedült három zenemester
Jóska füleibe és vagy öt nyelvmester,
Tizenhárom tanár hiába beszéllett
A fejéhez, mivel mindezekből az lett:
Hogy a mint ő egyszer ős Buda várában
Egy huszárcsapatot lát a főutczában
Toborzani, szépen muzsikaszó mellett,
Professzort, iskolát, mindent elfeledett.
Elbámulta óra hosszant a tarsolyos,
Vitézkötéses szép legényeket, hangos
Sarkantyu pengéssel a mint tánczoltanak,
S kardcsörtetve mellé vigan danoltanak,

Egytől egyig délczeg és szép fiuk voltak,
 Kedvtől égett arczuk, szemeik csillogtak.
 Joska elkísérte utczáról utczára,
 Nem gondolt ő többet könyvre, iskolára,
 Nézte és bámulta a mint egy-egy legényt
 Maguk közé vonva kínálgatták szegényt
 A katonák borral, s markát veregették
 És a czifra csákót a fejébe tették.
 Ugy mentek vele el vidáman dalolva,
 S összeölelkezve délczegen tánczolva.
 Jóska mind ezt igen irigyelte vala,
 Hogy mással így bánnak s őt nem látják vala,
 Pedig még tizennégy éves alig vala
 Lánynak inkább mint huszárnak illett vala,
 Végre megpróbálta és oda somfordált,
 Az őrmesternek ép' a háta mögé állt,
 Megkérdezvén tőle, hogy a regementje
 Van-é oly tele hogy el ne férne benne ?
 Az őrmester nagyot köpött volt előre,
 Hátrafordult, nézett aztán a gyerkőczre,
 Félvállról így szólott: „tán én szoptassalak ?“
 S azzal nagy kényesen kissé odább ballag.
 Ez azonban addig alkalmatlankodott,
 Mig a huszár bácsi markába nem csapott,
 S teljes erejéből megszorítá kezét,
 De Jóska nem sziszszent, megállotta helyét.
 A huszárnak igen tetszett a legényke,
 Nem bánta hát hogy ha beáll is szegényke,
 Nyomott a fejébe akkora süveget,
 Mely majd letördelte a diák-füleket,
 Adott is valami mentét a hátára,
 Mely Jóskának leért térdekalácsára,

A kard pedig épen a földön szánkázott,
 Mely az oldalán volt, Jóska így pompázott.
 De ki vala büszkébb most Jóska urfinál?
 Ki czélját elérte, az ujoncz hadfinál?
 A mi álmaiban mindég háborgatta,
 Kard csörgött oldalán, paripa alatta.
 Megrémült szülői hiában válták ki,
 Ujra katonává lett a gyöngyöm Józsi.
 Sem az anyja könye, sem az apja átka
 Kezdet pályájától vissza nem tarthatta.
 Neki menni kellett, merre sorsa vitte,
 Ez volt változhatlan tántorítlan hite.
 Szelidképü gyermek vala még az urfi,
 Arczáért de mennyit csufolták űtet ki,
 Hogy oly fehér mint lány és bajusza sincsen,
 Ezért hoszankodott a kis huszár kincsem,
 És hogy barnuljon a napra sokszor toltá
 Arczát, s azt a pelyhet csak úgy suvikszolta,
 Hogy bajuszhoz kezdjen az hasonlítani,
 Mert a sok gúnyt immár nem bírta állani.
 A török megkezdte a háboruságot,
 Táborba szólíták a katonaságot;
 Ujonczot sem értek rá megtanítani,
 A kardot hogyan kell nékie forgatni,
 „Üsd, vágd!“ volt a jelszó, másra nem oktatta
 Senki az ujonczot, s még meg sem unhatta
 A komisz kenyeret, azon sóhajtozott,
 Bár hát kapna abból csak egy kis falatot!
 Pancsovánál, ott a nagy mocsárok mellett,
 Midőn már husz napig sűrű eső esett,
 A huszároknak azt mondák egyik reggel,
 Hogy megtelepedni ő nekik itten kell.

Csürökig érő nagy, dagadt sár közében,
 Hideg, havas eső alatt oly vidéken,
 Hol emberi laknak hire sincs, lóháton
 Élve, koplalni úgy éjjen át mint napon.
 A vén János káplár guggol fakó lován,
 Kiált az ujjonczra: „Keress fát szaporán“.
 Simonyinak pedig im ugrani kellett
 Fát keresni s biz az talált is eleget.
 A hidnak az egész karfáját hozta el,
 Minek karfa, ha nincs része a sereggel.
 „Vágd fel, hogy ha hoztad“ mordult rá a káplár,
 Simonyi pediglen több parancsra nem vár,
 Mert baltáját mindég magával hordotta,
 A fát vele rögtön fel is aprította,
 Tüzet is rakott s a vén katonák körül
 Ültek s a Jóska csak nézte hátuk mögül,
 Pedig a ruha csonttá volt fagyva őrajt,
 De János főzéshez fog, Jóskára sem hajt.
 Egy elesett lónak szügyét aprítá fel
 Gulyáshusnak s ökörnyomból szedett vízzel
 Feleresztve szépen hat napos profuntot
 Aprítottak bele s puskaport egy fontot,
 Mert só s paprikában hiányt szenvedének,
 De a puskaporból elég részt vevének.
 És ki ez ételből evett úgy nézett ki,
 Mint hogyha suviczkos katulyát nyalt vón ki.
 De mégis boldog volt ki a bográcshoz fért,
 A sok éhes huszár körötte alig tért.
 Jóska öcsénk még csak bele sem nézhetett
 S a jó gulyáshusból ő mitsem ehetett.
 Végre a vén János megszánta a fiut
 S látván hogy a husból még annak is kijut,

Szóla: „ejnye öcsém te is itt vagy? no lám
 Majd elfeledélek, tartsd markod szaporán“.
 Azzal kivett egy nagy darab főtt kenyeret,
 S mellé lóhust is tett szivesen eleget,
 A többiek vállán átnyujtotta neki,
 De félig akarva kézből ejtette ki.
 „Útzu ez leesett a sárba, de ne bánd,
 Öcsém a kácsa is homokot eszik ládd,
 Hogy jobban emészszen“. De Jóska nem nézte
 Hova tálaltak fel, hanem bekeblezte.
 Kiadatott evés után a rendelet,
 Hogy három óráig aludni is lehet.
 Jóska is kereste hogy hova feküdjék,
 Sárral nem piszkolja be a fényes mentét,
 Megpróbálta biz ő az alvást hát állva
 Egy kötelen, a mely ki vala pányvázva,
 Elaludt s álmodta, hogy odahaza van
 Terített asztalnál vidám társaságban,
 Az anyja marasztja hizelgő szép szóval,
 De ő nem maradhat s elnyargal a lóval,
 Végre trombitáltak ébredőre, pirkad
 A hajnal is, lóra ült fel a huszárhad.
 Jön a török, jön a török! hangzik itt-ott,
 Hát lóra katona, kezd meg már a harcot.
 Tánczol a paripa, indul a gyásztorba,
 Jóska pedig ugrat a legelső sorba.
 „Visszamégy te tintásszáju“ rivalkodott
 János, — „Examenre megyünk azt gondolod,
 Takarodol mindjárt a hátulsó sorba,
 Ottan a te helyed nem pedig itt frontba“.
 Hátra kellett állni a szegény fiunak,
 De nem soká maradt ő hátulsó sornak —

Mert rohammal támadt a török lovasság,
 Elől jöttek spahik s a híres jancsárság;
 Egy pillanat alatt összekeveredett,
 Útve vágva egymást vegyest verekedett
 Hadsor, csatarendnek hirt sem volt többé,
 A csataterét huszár és törökség fedé,
 Jóska paripája elvadult e zajra
 S vitte őt nem oda, hanem épen hajszra.
 Csak azt vevé észre, hogy egy csoport fényes
 Török ur közelit, de mind nagyon kényes,
 És közülök egyik még olyan goromba,
 Hogy hegyes dzsidával Jóskára rá ronta.
 Jóska sem vala rest, kirántá káproból
 Mindkét pisztolyát és rásüté vaktából,
 De golyóval Jóska nem tudott ártani,
 Azonban tudott ő gyöngyén hajítani,
 S mikor már emelte a dárdát feléje,
 Az üres pisztolyát úgy vágta fejébe,
 Hogy menten lefordult a török a lórul,
 Ezt látva egy másik Jóska felé fordul
 És görbe kardjával a nyakához vágott,
 De kikerülte ezt Jóska s meg nem ártott.
 Azonban egy másik cselvágást ő felé
 Intézvén, a csákót szegte ő kétfelé
 S hosszú sebet ejtett Jóska homlokára,
 Mi lehetett volna végső romlására,
 Ha az öreg János káplár ott nem terem
 S egy mestervágást nem tesz a török fejen.
 Maga a császár is látta ezt a tusát
 Egy közeli dombról s Jóskára rákiált,
 Hogy derék fiu s a tüzből őt kivitték
 S kórházi kocsira ajultan feltették.

A jámbor ujoncznak rossz volt ez a helyzet,
 Rossz a hideglelés, mit a sebetől vett,
 Éjjeli nyögése a sok haldoklónak,
 Ize a mindennél rosszabb orvosságnak,
 A ki lelke van a rossz orvosságának
 Nem való az semmi vitéz katonának.
 Jóska mellett feküdt egy maródi baka,
 A kinek csupán csak az az egy volt baja,
 Hogy megvesszőzték és ennek hátát kenni
 Írt rendelt az orvos, Jóskának bevenni
 Pedig dekotumot rendelt, s a kranfutter
 Összétévesztette s az irt a jó ember
 Jóskának adta be és a dekotummal
 Kente a bakának hátát szorgalommal.
 Jóska oly rosszul lett ezen műtételre,
 Hogy már akarták is utból tenni félre,
 De midőn kimentek az orvosok, fölkel,
 Felöltözött és a napsugárra kiment,
 Mondván: „Majd meglátom, meghalok-e akkor
 Hogy ha nem akarom? semmi sem lesz abból.“
 Harmad napra semmi baja sem volt neki,
 Csak a homlokvágás, mi jól illett neki,
 De megfogadta hogy ha orvos közelit
 Az ágyához s mondja: mutassa a nyelvét,
 Majd megmutatja ő annak saját fülét,
 Baltájával melynek lemetszi a felét,
 Mert azt maga mellé tette be ágyába
 S ha doktor jött felé, szorítá markába.

Harmadik ének.

Az első érdemrend. A huszár-tréfa. Homburg városának bevételére tizenhat huszárral. Ügyes kivonulás. A szürke ló és lovagja. Eredeti párbaj.

A törökök aztán elpihentek szépen,
A magyart becsülték ugyis igen régen
És azt mondák neki: „kend is jó katona,
Ne bántsuk egymást, mert én is jó katona“.
Ezek helyett támadt más nagy veszedelem
Franciaországból, a honnan jó minden
Divat, s ekkor az volt módi hogy a fejét
Emberek egymásnak ügyesen beverjék.
A nagy Napoleon kezdte a divatot,
Mely Európában szörnyen lábra kapott.
Simonyi már ekkor nagyra vitte dögát,
Viczekáplárrá lett s tart puczoló szolgát,

S mint altisztet rögtön őt meg is tisztelték,
Tizenhat legénynyel előrrre küldték.

Metz és Thionville városok között állt,
Simonyi előre és hátra is vizsgált.

Egyszer lát messziről közeledni szembe

Vagy hatvan kék ruhás huszárt csatarendbe,
Szép tollas kokárdák és piros övekkel,

Azt gondolta, hogy van dolga testvérekkel,

Mert nem is hihette, hogy ki egyszer huszár,

Az nem lehet más mint csupán magyar huszár,

Nem gondolván meg, hogy más nemzetnek is van

Esze, s vitézebbjét mint kiválogatva,

Felöltözteti azt azután magyarnak,

És azzal megy neki az ellentábornak.

Messziről kiált hát: „pálinkás jó reggelt

~~Vitéz~~ uraimék, hová ily sereggel?“

Erre a francziák, a kik máskülönben

Udvarias népek, feleltek illetlen,

Mert lehajolva a lovak fejekre

Karabélyból lőttek Jóska legényeire.

„Ejnye ilyen adta!“ kiáltott a káplár,

„Ez hát az emberség, hisz ez nem tréfa már.

Rajta magyar!“ s azzal a szakasznak vágat

Tizenhat huszárral s mindenik válogat

Egyet önmagának, Jóska a kapitányt

És azzal hirtelen oly vitézül elbánt,

Hogy ledült a lóról, fel sem kívánkozott,

Vezérük elesvén, a sereg szétfutott.

Mire a lármára a huszárság zöme

Oda ért, Simonyi már vissza is jöve,

Szaporodva vagy husz francia huszárral,

A kiket lovastól fogtak el párjával.

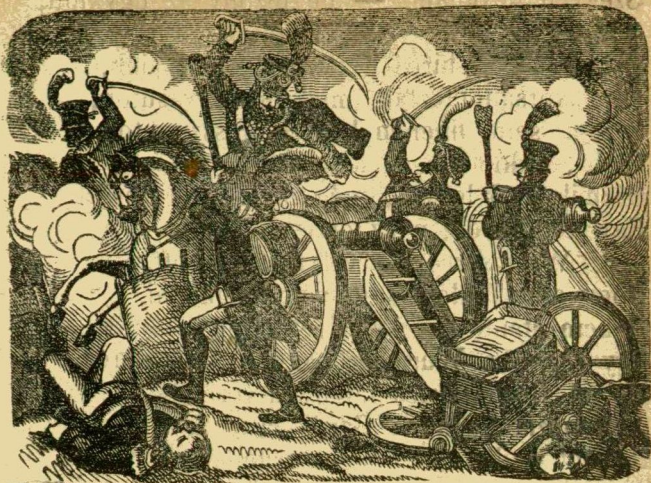
A viczekáplár ur e kis tréfa után
 Tábornokok elé rögtön felhivatván,
 Ezek hozzá menvén veregették vállát,
 Mondván: „derék fiu, ritkitja a párját.
 A hova merész sziv kell, ezt kell küldeni,
 Kötelességét ő bátran fogja tenni“.
 A mit Jóska hallott mind lelkébe vette,
 De nem is pirult meg soha is érette.
 Végre pedig maga a brigád' vezére
 A vitézség érmét tűzte a mellére,
 Mondván neki, hogy még többet is szerezzen
 Ez egy mellé, hogy ez magában ne legyen.
 Nem is mondá ezt a tábornok hiában,
 A mint megtudjuk e versek folyamában,
 Mert a mi vitézség s bátorságot illet,
 Az mind Simonyiban öszpontosulva lett.
 A háboru folyt s mint ilyen multságban
 Gyakran megtörténik a véres tusákban,
 Kifárad két sereg s mert egyik sem győzött,
 Visszahuzódik, bár vitézül ütközött.
 Egyszer a többek közt az osztrák tábornok
 Melasz is megfordult s fordultak a frankok,
 S mindkettő azt hitte a másik üldözi,
 Pedig mindenik csak nyughelyét keresi.
 Melasz meg akarta bizonyosan tudni,
 Jönnek-e utána s kell-e mellett futni?
 Hát két svadron lovast akart elküldeni
 Kémszemlére Homburg felé. Minek ennyi?
 Mondák többen, elég oda Jóska káplár
 Tizenhat legénnyel, ő ott is majd helyt áll.
 Meg is indult mindjárt még azon éjszaka,
 Rágyújtott pipára ő maga s csapata.

Ballagott szépen a széles országuton,
 Köd levén, nem látott senki által azon.
 Egyszer Simonyi lát a ködön keresztül
 Valami tarkát és lesz maga szem és fül,
 Nézi mi az? hát egy csapat francia vértés,
 Sisakjuk lófarkas, vörösbajtus s rezes.
 Azok csak ballagtak szépen beszélgetve,
 Nem gyanítva semmit, hátra sem tekintve.
 Simonyi megörült ezen jó tréfának,
 Kihuzza kardját és int kis csapatának,
 Hogy figyeljenék, és azzal csak egyszerre
 Elorditják: „rajta magyar! fel! fegyverre!“
 Neki rontanak az ijedt francziáknak,
 Kik a városba mind futva rohanának;
 Ütve, vágva őket Simonyi mént hátul,
~~Köngött~~ a rézsisak a huszár kardjátul.
 Homburgban tizenkét ezernyi francia,
 A visszavonuló sereg utóhada,
 Tanyázott, kik tudván hogy Melasz is vonul
 Vissza, itt mulattak, nyugton, gondatlanul.
 Gulákban a fegyver az utczákon állott,
 A téreken ágyu s ló leszerszámozott,
 A tiszték paplanos ágyakban heverték,
 Katonák padláson és másutt pihentek.
 A mikor rohan be az üldözött csapat
 Ordítva veszettül: hogy itt az ellenhad!
 A tizenhat huszár mindenütt nyomukban,
 Döntve rontva gátul mi áll futásukban.
 A vértések végig mentek a főutcán,
 A huszárok voltak a francziák után,
 Benyargaltak velük piac közepére,
 Ott sok zsákmány került huszárok kezére;

Ötven kipányvázott lovat összefogtak,
 Podgyászos szekeret huszat felkutattak,
 Futó tiszt uraktól órát-pénzt elszedtek,
 A ki ellenállott olyakat levertek.
 Az egész városban fenékkal fordult fel
 A jó rend, katonák százanként futnak el,
 Örök lövöldöztek, lakosok futottak,
 Elszabadult lovak szerte iramodtak.
 A zürzavar közé trombita harsogott,
 Javában pörgették a sok lármadobot,
 Össze-vissza hangzó kiabálás utcán,
 Vészharang kongása a városház tornyán.
 Simonyi csak ekkor vette magát észre,
 Hogy be csak bejött, de hol akad majd résre,
 A melyen majd kimegy, azért a hős káplár
 Kialta: „legények! pusztuljunk innen már!”
 Azzal kiki három elfogott paripát
 Lová fejéhez köt s úgy vágja magát át,
 S míg a francziáknak szemeiből kiment
 Az álom, Simonyi az országuton ment.
 Üthették azután bottal a nyomukat,
 Elvittek sok prédát és legszebb lovukat.
 Sokáig hire volt ezen riadalnak
 Ezen éjjel történt furcsa viadalnak,
 Hol egy huszárkáplár tizenhat emberrel
 Viaskodott mintegy tizenkét ezerrel.
 Ha huszár nem tette volna, sok mond'ná azt:
 „Régen vala már az, talán nem is igaz”.
 Pedig való igaz, tudják még apáink,
 Mily csodákat tettek mi régi huszárink.
 Ily tettek után még alig fordult az év,
 Ismeretes volt a Simonyi József név,

Valamint szürkéje farktól fülhegyeig,
A Rajna vizétől cseh határhegyekig.
Némely tábornagynak nevét nem tanulták
 Oly hamar meg, mint a káplár urét tudták,
 És beszéltek róla száz meg száz adomát,
 Igazán megvallva valóságos csodát,
 Ugy a jó barátok, valamint ellenség,
 Legényei pedig végtelen szerették.
Beszélték tizenhat huszárral miket tett:
Zweibrückben elfogván husz ellent s egy tisztet.
Trierben hogy tánczolt szép kisasszonyokkal
Sa legszebb leánynak legszebb gyémántokkal
 Megrakott szép gyűrűt ujjára felvoná,
 Miért a szép leány többször megcsókolá.
Örömeiben erre ivott egymásután
 — Mitől más halandót guta ütne talán —
 Huszonnégy csészével jó fekete kávé,
 Aztán meg négy pezsgőt a legszebb leányért.
 De száz meg száz ilyen történetét lehet
 Elbeszélni róla, ám de halljunk egyet,
 Mely a milyen jeles, ép oly mulattató,
 És a mi a legfőbb: tökéletes való.
A rútczemberi időben egy éjjel,
 Midőn sűrű ködtől nem láthatott széjjel
 Jóska, vala ő vagy három emberével
 Előörsön, s beszélt halkán szürkéjével.
 Egyszer csak jön elő három emberével
 Az őrző s szemközt állva legényivel
 Kérdezik: „Qui vive?“ (ki viv) „Nem jó helyen
 jártok itt“
Mondá rá Simonyi, „mi táborunk van itt;
 Amarra tettek!“ A jámbor francziák

Csak most vették észre bolondját hol járják.
 „Megálljatok!” mondá Jóska francziául
 „Majd haza vezetlek” s azzal vezeté tul
 Órállásukhoz, mert a ködben is tudta
 Merre, hova vezet a tér minden utja.
 Ottan egyet ittak egymás kulacsából,
 Szoritának kezet elválva egymástól.
 A francia tiszt ott megigérte neki,
 Hogy majd holnap reggel ismét felkeresi,
 Mikor mind a ketten szolgálaton kívül
 Lesznek és a nap majd keleten felmerül.
 Simonyi ígérte hogy majd várni fogja,
 Csak aztán a szavát ám vissza ne vonja.
 Reggelre kitisztult s a francia ott állt
 A két táborvonal között és átkiált:
 Hogy hol van a szürke lovag? — jöjön elő,
 „Itt” kiált Simonyi s hamar ugrott elő.
 A két sereg szemeláltára a két hős
 Összechap szál karddal, mind a kettő erős.
 De Jóska a franknak egyenes spádéját
 Félrevágta és úgy találta sisakját,
 Hogy ember és sisak s nyereg egyszerre hullt
 Mint mennykő-csapáskor a megugrott lóru.
 A francia gyalog rohant Simonyinak
 És kardjaik ime egyszerre villannak!
 Simonyi balkarján tetemesen sérült,
 A francia pedig holtan földre terült.
 A szürke lovasról ilyeneket beszéltek,
 Kit a jók szerettek, a gonoszok félték.

Neg yedik ének.

A Garda-tó melletti hőstett. A megmentett ágy. Auvergnei Liatour halála. Béke. Simonyi a vesztfáli királynéval tánczol, Unja a békét.

Bajnokunk eddig csak apróbb csatázásban
Tünteté ki magát kis csetepatékban,
Merre járt még nagyobb ütközet nem vala,
De azért nékie mégis hire vala.

Aztán biz a derék nagy ütközetekben
Nem termett dicsőség az innenső félen,
Mert mint tudjuk az az első Napoleon
Csunyául bánt a mi vezérinkkel nagyon;
Bár milyen jók voltak azok katonái,
Előtte nem tudtak sohasem megállni,
S a francia nadrágtalan sereg előtt,

Szégyen bevallani, — de bizony az úgy jött,
 Hogy még medvebőrös szép gránátosaink,
 És csatákban híres gyors bakancsosaink,
 Oly gyorsan utaztak, mint ma a vasuton,
 S meg sem pihenének ezen hosszú uton.
 Hiába, tudomány és lángész előtt,
 Bármily erő legyen, még mindig megtörött.
 Egyszer Napoleon az olasz havasok
 Alatt Wurmserre oly véletlen csapott,
 Hogy annak ideje sem volt megállani,
 Hanem Mantováig kelle reterálni.
 Egy részét a Wurmser nagy hadseregének,
 Melyet Gozdanovics tábornok vezényle,
 A francia hadak a Garda tavának
 Részint pedig abba beleszorítának,
 S a dühös rohamban nemcsak csatarendet
 De harmincz ágyut is s sok podgyászt elvesztett.
 Az elfogott ágyut neki fordították
 A francziák s őket szörnyen pusztították.
 Mi az összezavart tömegekbe oszlott
 Menekvő hadaknak roppant kárt okozott.
 Az üldözöttek közt mindenik elveszté
 Fejét és csak egymást gázoló, ijeszté,
 Gyalogok, lovasok megzavarodának,
 Többé vezérszóra nem is hallgatának.
 Elhányták a fegyvert, s a rémes ordítás
 Közé vegyült a még rémesebb ágyuzás,
 Mely golyóival a bomlott tömeg között
 Sziv és hajmeresztő véres utczát söprött.
 E rémes csatában csak egy lovas csapat
 Tartotta csupán fel a franczia hadat,
 S ott küzdött a győztes sereg közepében,

Bizván a fiatal hadnagy vezérében.
 E hadnagy pedig a hős Simonyi vala,
 Maroknyi csapata körülötte vala,
 És átvágta magát a franczia gyalogságon
 S egy dombra menekült a nagy rónaságon,
 Itt pár százra menő dandárát megnézte
 Simonyi, s tekintett a harcz színhelyére,
 Láta mint szórják a halált a seregre
 Az elvett ágyuk és felfogta egyszerre,
 Hogy az egész hadnak itten kell elveszni,
 Ha ő az ágyukat most vissza nem veszi,
 Mert nem mentheti azt senki meg másképen,
 Ekkor egy hős eszme támadt fel szívében,
 Sokkal hősmérszebb, minthogy az esztől
 Tanácsot kérhetne a kiviteléről.

S egyszerre kiáltá: „Vissza huszárjaim!
 Kövessetek engem vitéz bajtársam,
 Ágyuinkat vegyük vissza az ellentől,
 Mert a hadseregnek élete függ ettől“.
 Egy percz mulva hosszú sorba eloszolva
 Ment a huszárcsapat ujongva, tombolva,
 Mint sebes áradat a dombtetőről le
 S rontott a győzelmes merész ellenségre,
 Eléje meredő szurony erdőn által
 Tört magának utat kisdéd csapatával
 Az ágyukig, hol az ellenség tüzerit
 Leapritván hamar, de siettek is itt
 És lovakat fogtak a mentett ágyukba,
 Ugy vágattak vissza saját táborukba.
 Simonyi hirtelen podgyászos szekeret
 Kettőt fordított fel, két ágyut megtöltet,
 És utczát lövet így huszárjai elé

Vágtat, mind harczolva, ő tábora felé.
 Egy forró küzdelmes óra kellett hozzá,
 Míg a mentett ágyut ő mind visszahozá,
 De megmentett vele egy már veszített serget,
 Sok táborig podgyászt és sok más egyebet;
 Megmenté a magyar névnek dicsőségét,
 Kitüntetvén annak fényes vitézségét.
 Az ottan jelen volt osztrák tábornokok
 Bizonyság levelet adtak a magyarok
 E vitéz fiának, hihetatlenséggel
 Határos tettének feljegyezésével,
 Melyben néhány század magával merészen
 Ellen kezéből kicsikarta egészen
 A diadalt, s minden csak azt kérdezheti
 Hát a többiek mért nem segítettek neki?
 Hanem hiszen azok nem voltak huszárok
 És nem vala nekik Simonyi hadnagyok.
 Később, midőn ezernyolczszázat irának,
 Simonyi visszaadta a francziának
 Az itt tanult leczkét, mert azok véletlen
 Gyulay hadtestét kerülve hirtelen,
 El akarván vágni a főhadseregtől
 Simonyi lesbe áll vitéz seregestől,
 Nem tudván Gyulayt máskép tudósítani
 A veszélyről, mintha cselte fog véghez vinni,
 S midőn a franczia hadtest gyanutlanul
 Szép rendben előtte csendesen elvonul,
 Ő azok csapatát hátulról támadja,
 Két ágyujokat is tőlük elragadja,
 S azokkal dühösen lövöldöztet rájuk,
 Nem kérdezvén tőlük hol van a gazdájok.
 Az ellenség ezen váratlan csapásra

Zavarba jött a nagy s dühös ágyuzásra,
 Miről is Gyulay így mindent megtudott
 Idején a főhadtesthez csatlakozott;
 Mire az ellenség aztán észére tért,
 Simonyi nevetett minden bajt és veszélyt,
 Árkon bokron túl volt hős huszáraival
 Sok ló, ember, podgyász és pár ágyuival.
 Ugyanez év nyarán ott Ulmenhain alatt
 A francia veres huszárokra akadt,
 És ez vala neki leghiresb csatája,
 Melyben kitünteté magát hadosztálya,
 Mert egy több óráig tartott lovassági
 Ütközetben ötször kelle harczba szállni,
 És visszafoglalta az ő hadtestének
 Táborszereit és aztán ellenének
 Neki csapva, minden ágyuját elvette,
 Százötven lőporos szekerét mellette.
 Azonban néhány nap múlva új munka várt
 A fáradhatatlan hősré, ki arra várt.
 Mert a mi seregünk Neuburgnál huzódott
 A Duna mellett a már fel nem tarthatott
 Ellenség elől, volt hátul egy kis csapat,
 Mely fedezze az ott elvonuló hadat.
 Az ellen legvitézb híres gránátosi
 Voltak ott, kik között szolgált Auvergnei
 Latour, ki tábornok vala egykor s most a
 Francziáknak vala „első gránátosa“,
 Mert nem fogadott el ő semmi más czimet,
 Mint ezt, a mely az ő érzelméhez illet.
 A védereg mármár széjjel vala verve,
 Midőn Simonyi ott megjelent egyszerre,
 S percz alatt megfordult a harcz, s a francziák

Az egyszer fogukat ott a fűben hagyák.
 Színe java elhult a gránátosoknak,
 Elveszett nagy része a francz saséroknek,
 S a menekvő hadtest bizton vonulhatott,
 Át a Dunán és így megszabadulhatott.
 E csatában esett Simonyi öcscse el,
 Kit szeretett vala legbensőbb érzettel,
 De bár milyen hős volt elhírhedettbátyja,
 A halál torkából őtet ki nem váltja,
 Megtalálta őtet egy végzetes golyó,
 Mi Józsefre vala igen szomorító,
 Sőt alig maradt rá csak annyi ideje,
 Hogy öcscse holttestét a harczból kivigye.
 Azonban kinek már annyi sok sikerült,
 Ezt megtenni is nem sok bajába került.
 De elesett ám a francziák részén is
 Auvergnei Latour legjobb vitézük is,
 Az első gránátos, francziák szemfénye,
 Drágán volt fizetve József vesztesége.
 E harczok után nyert hősünk kitüntetését,
 Mária Terézia rend aranykeresztjét,
 És nem sokára rá százados is leve,
 Az ellenség előtt rettegett lett neve.
 Azonban a béke épen megköttetett,
 Simonyi élete igen is csendes lett.
 Képzeltetni ilyen háboruhoz szokott
 Ember ilyen tétlen hogyan unatkozott.
 Tanult festegetni, s idegen nyelveket,
 Olvasott külföldi s belföldi könyveket,
 Elővette a mit a furulyán tudott,
 De ő azért mégis szörnyen unatkozott.
 Ez mind nem töltötte be az ő hős lelkét,

Más foglalkodtatá hősiesszellemét,
 Mert habár mindenütt jó szívvvel fogadták,
 Urak s asszonyok őtet mulattatták,
 És bár a stuttgarti udvari nagy bálban
 Oly szerencse érte, hogy ott akkorában
 Tánczolt a vesztpháli királynéval egyet,
 Skót tánczot, de neki ám ez még sem tetszett,
 Jobban szerette ő az oly mulatságot,
 Hol rosszul fogadják az embert s bajt lát ott,
 Hol löporral fűtik a tánczterem terét
 És ágyuval csinál a tánczokhoz zenét;
 Hol a huszárkarddal hegedülnek szépen
 És szuronyos fegyver járja a középén,
 Szólót néha egy-egy százhusz fontos bomba
 Dörg a várnak falán és üti azt romba.
 Ily mulatságoknak vala nagy barátja,
 Ezekre volt nagyon szívének a vágya,
 Azért a békében unhatta is magát,
 Nem elégítve ki szívének vonzalmát.
 De a fejedelmek úgy megrettenének,
 Hogy Napoleonnal küzdeni nem merének,
 Azért csak várták mig megerősödnének,
 Barátja volt tehát minden a békének,
 Csak Simonyi nem, a ki tettekre vágyott,
 És oly magas polczra immáron felhágott.
 Ohajtotta hát a harczot szíve lelke,
 S a békeség jármát unottan viselte,
 De hát újra eljött napja küzdelmeknek,
 Elpusztítására sok jó vitézeknek!

Ötödik ének.

Simonyi diplomata lesz a porosz semleges földön. Ott a francziáktól elvett táboriszereket elkotyvavetyéli. A porosz királyhoz levelet ír. Csehországba vonul a porosz birodalmon át. Báróságot kap a császártól.

Öt évig tartott a béke, de végtére
Kitört a háboru hőszünk örömére,
Mint valami roszul gyógyított nyavalya,
Mit a hanyag orvos csak elfojta vala.
A harczok fekélye Európa testén
Ujult méreggel kiütött rut feketén.
Napoleon újra győzött Ulm mellett
S nyert ott nevezetes nagyobb ütközetet.
Simonyinak pedig ismét a sors jutott,
Hogy ütközet után, a melyben nem volt ott,
Keresse a babért, mi a legnehezebb,

Mivel ott veszteni a legtöbbet lehet.
 A frank főhadvezér egyenesen Bécsnek
 Tartott, elhagyva a szétvert hadtesteket,
 Miket elpusztítani utócsapatának
 Volt dolga és apróbb portyázó hadának.
 Ez alkalommal a többtől elvágott
 Két lovas ezred sok bajt és veszélyt látott
 S sok bujdosás között igyekezett abba,
 Hogy bejuthasson ő szépen Csehországba.
 De csak Burkusország határszéle mellett
 Akkor is csak nagyon vigyázva mehetett.
 Burkusország akkor semleges föld vala,
 Melyre a harczfelek nem léphetnek vala,
 Az egész német föld pedig hol szabad volt
 Jární, francziával az akkor tele volt.
 A két ezredes a veszedelmet látva
 Hogy így egy csoportban nem juthatott hátra,
 Hogy baj ne érhesse, a serget feloszták
 Apróbb csapatokra s a tisztekre bizták,
 Hogy igyekezzenek a mint látják jónak
 Éltet fenntartani embernek és lónak.
 Közös találkoztát Csehországban tűzvén,
 Ez volt egy cseh város, Eger neve lévén,
 Simonyi kezére is jutott ezekből,
 Kis csapata állott néhány száz emberből.
 Azért nem állhatta meg hogy zsiros prédát
 Ne fogjon magának s ne csináljon tréfát,
 A miken most ugyan módja elég vagyon,
 Mert körül volt véve francziával nagyon.
 Okoskodott pedig Simonyi eképen:
 Hogy rábizott hadát nem csupán épségben,
 De egyuttal meg kell mentni éhhaláltól

S megőrizni őket minden nyavalyától.
 De szük volt erszénye ilyen vállalathoz,
 Tehát folyamodni kell a francziákhoz,
 Ezeknek pénztárát igénybe vennie
 És valami huszár-csint elkövetnie.
 Elcsipett vala egy tábori gyógyszerárt,
 Mely bizton utazott s veszedelmet nem várt,
 Minden hozzávaló kórházi készlettel,
 Hadi-pénztár és több podgyász szekerekkel.
 De a hadi-pénztár, fájdalom! üres volt,
 Kétszáz negyven arany csak a mi benne volt,
 Ez átkozott kevés! mondák a katonák,
 Miután a többi meg csupa orvosság,
 Paplan, sebkötélék, vászonnemüféle,
 Sebészi műszerek és ágynemüféle.
 Sebaj! mond azonban a vitéz Simonyi,
 Ellehet majd ezen sok czókmókat adni,
 A legközelebbi városba ha érünk
 És lesz belőle majd akkor elég pénzünk.
 A legközelebbi városban? mondának,
 A többi tiszték mind elcsodálkoznak,
 Hisz az semleges föld, oda nem mehetünk,
 Mivel oda bizony be nem eresztetünk.
 Dehogy nem megyünk be, hogy ha szoritanak!
 Mond Simonyi az ő többi társainak,
 De bizony bemegyünk, mert nem kívánhatnak
 Olyat tőlem, hogy én összeaprittassak
 Ennyi derék legényt, de azt sem mondották,
 Hogy megadjam magam és nem tanácsolták.
 Majd együgyűeknek teszszük mi magunkat,
 Mondván eltévesztők az egyszer utunkat,
 Nem is tudjuk most hogy hol járunk, hol kelünk,

Mig majd seregünkre valahol rá lelünk.
 Azzal huszárait rögtön felültette
 A frankoktól elvett tágas szekerekre,
 Neki ment a porosz határszélnek szépen,
 Hol Dungelsbühl várost érték el eképen.
 A mint a kapuhoz ottan érkezének,
 Több kíváncsi népek eléjük jövének,
 Köztük volt egy derék és köpczös őrmester,
 Huszár volt az Ansbach ezredben s jó ember.
 Hosszu nagy bajuszát ez megcsavarintá,
 A kapu-őre volt, aztán megtapintá
 Jól táplált hasát s így szóla nagy mérgében:
 Óvást tesztek ime a király nevében.
 Ez itt burkus határ, hová fegyveresen
 Nem szabad betörni, s tiltom egyenesen.
 Simonyi tréfásan felelt neki vissza:
 Jó husban van az ur, mert a jó sört issza.
 Az őrmester felelt erre: királyomnál
 Jó dolga van ám a katonának, ez áll.
 Nem sokat járt kelmed az ellenség előtt,
 Szólt Simonyi, mire az őrmester nem jött
 Tüzbe, hanem mondá: országomat itthon
 Védem én s ez elég hiszem mindenkoron.
 Hát e szép paripát nem fogadná-é el?
 Kérdezé Simonyi huszáros negéddel.
 No azt már el, — mondá vigan az őrmester,
 S mit tehetett volna mást a derék ember?
 Mint az üldözöttek csapatja előtt a
 Kaput nyitni és azt bebocsátania.
 De meghagyta nekik, hogy onnan azután
 Takarodniok kell sietve szaporán.
 Ezt akarták ők is, mert már porfellegek

Látszottak, melyeket francziák felverték.
 Meg sem álltak itten, hanem egy huzomban
 Nyargaltak Feuchtwagen városába nyomban,
 Mely három mérföldre esik immár belül
 A határon, vagy tán még azon is felül.
 Itt a bátorságban lóról leszállottak,
 És a polgároknál kvártélyt is váltottak,
 Mintha legjobb rendén lett volna szénájuk,
 S hét országra szólott itten lakomájuk.
 Még a közvitéz is ananász-puncsot itt
 Hát még a tiszt urak! jó dolguk vala itt.
 Mikor legvigabban töltött este után
 Aludtak, kopognak Simonyi ajtaján :
 — Pedig hej! jól eset hat napi lovaglás,
 Verekedés, futás s fájdalmas kóplálás
 Után elpihenni — s ime azon bejő
 Két póznára huzott fehér parokás fő.
 Haczukájuk selyem, nem mondhatni tágnak,
 Rettentő ünneplő ábrázatot vágnak,
 Mondják neki, hogy ők Ansbach városának
 Követei és most ime protestálnak
 A király nevében, hogy mert ide jönni
 Minden szerződést és rendet feldönteni,
 Diplomatikai szabály ellenére
 A burkus királynak semleges földjére.
 Simonyi sok puncsot ivott s álmos vala
 S király nevében szót hogy magához halla
 Intéztetni, így szólt : hogy a királynak ír,
 Hol vagyon a tinta, toll és finom papír ?
 Irt is a királynak, mely ily formán hangzott :
 Uram király kérek ezer bocsánatot,
 Hogy be bátorkodtam országába jönni,

Engedelem nélkül, de ki fogok menni.
 Hiszen Felséged azt rögtön beláthatta, -
 Hogy csapatomat az ellen szoritotta,
 S csak nem engedhetem, hogy jó huszárimat,
 Minden bajban derék vitéz bajtársimat,
 Felfalják azok a mérges ellenségek,
 Bár oroszlányi is az ő vitézségek.
 Igérem, hogy semmi kárt én itt nem teszek,
 Ártalmára én az országnak nem leszek,
 Hanem sietséggel megyek majd kifelé“,
 Így hangzott a levél s azt lepecsételé,
 A követ uraknak czimezve átadta,
 Ő pedig lefeküdt és álmát folytatta.
 Reggel felébredvén, előtte csak rémlett,
 Hogy álmában milyen jó diplomata lett.
 Kapta-e azután a furcsa levelet
 A király, a melyen egy jót nevetetett,
 Az nincsen megírva, de bizonyos annyi,
 Hogy Simonyit senki sem merte bántani,
 És az egész porosz birodalmon átment,
 De sehol sem bomlott fel a csend és a rend,
 Sőt Feuchtwagenben a városnak közepén
 Mindent eladott ő ott a kótyavetyén,
 Mit a francziáktól elvett tábori szert,
 És kapott ezekért forintot huszezeret,
 Ezzel fizette ő az ő katonáit,
 Vele bajt megosztó vitéz huszárait,
 Egész Csehországig, hol a rendelt helyen
 Megérkezett velük épségben teljesen,
 Csak egy katonája sem hibázott neki,
 A min csodálkozott, de méltán, mindenki.
 Azonban a nemes hír régen meg vala

Csak még a nemes czim, ez még hátra vala.
 Azonban ez évben ő azt is megkapta,
 Mert a császár neki báróságot adta,
 Melyhez fennhangzó melléknevet csatolt
 „Vitézvári“, mivel Simonyi vitéz volt.
 Vitéz vala biz ő testestől lelkestől,
 S mit tett nem várhatni soha egyesektől,
 Mivel az adomány-levélben elsorolt
 Érdem és vitéz tett olyan nagy számmal volt,
 Hogy elég lett volna másik tíz embernek,
 S azok mint Simonyi báróságot nyernek,
 Büszkén emlegetve czimök eredetét,
 És hirdetve azt a világon szerteszét.
 És ha minden harcz, mely diadalmas vala,
 Egy-egy ősapával épen felér vala,
 Egy nagyobb családja a Simonyiénál
 Nem volna, mely nagyobb azon grófokénál
 Normandiában, kik pedig, a mint mondják,
 Eredetüket az özönvizig tudják
 Felvinni, mivel már akkor grófok voltak,
 S azért természetes, hogy vízbe nem haltak.
 No de szó a mi szó, büszke lehet rája,
 Hogy volt a magyarnak egy ilyen huszárja,
 A kiről az egész világ elismerte,
 Hogy a levitézebb ő volt világszerte,
 S a mit nyert azt meg is érdemelte méltán,
 Olyan sok vitézi és hősi tett után.
 Hej! de most nem ígyért osztnak báróságot!
 Azért érünk mi meg oly sok fonákságot!!

Hatodik ének.

A híd, melyet még védeni lehet. A Dohna-mezei ütközet. A szent György vitézi rendjel.

A hires wágrámi csata napja vala,
Julius hónapnak hatodika vala,
Ágyu vagy négyszáz arról tanuskodának,
Hogy a föld urai egymással vitáznak.
Az osztrák hadsereg balszárnya, a melyet
Rosemberg herczeg és tábornok vezérlett,
A francziák tüzet nem bírta kiállni,
Azért kellett neki rögtön retirálni.
Noszticz grófnak lovas dandára e perczben
Pedig az ágyukat hagyta ottan cserben,
Mit hogy a franczia gránátosok láttak,
Minden uralkodó dombot elfoglaltak,

És így a wágrámi ütközet elveszett,
 Napoleon újra itt győzedelmes lett.
 Simonyi hasztalan követett el minden
 Csodatételeket, nem használt az itten.
 Hasztalanul veté magát a tóduló
 Ellen közepébe, elveszett ember s ló,
 Hiába vágta ő keresztül és kasul
 Mindütt, a szerencse futotta makacsul.
 A megért balsorsot nem fordithatá el,
 Az osztrák hadsorok szörnyen bomlának fel,
 Most is visszavert ő háromszoros erőt,
 Sok futó hadakat ismét összegyűjtött,
 Visszavezette ő a harczba azokat,
 Vissza is szerzett már elvesztett ágyukat.
 Ujra felállitá, golyózápor között,
 Nyargalt mindenfelé, vivott és ütközött,
 Hol veszélyt, hol bomlást látott ottan vala,
 De most vitézsége mind hasztalan vala.
 A sereg legbátrabb vezérei, kikkel
 Előre ment, egymás után hullottak el,
 Es szemeláttára esett el Vécsey,
 Ugy Nordmann, a sereg legnagyobb hősei,
 Ama nevezetes neusiedeli dombon,
 Hol huszáraiból estek háromszázan,
 Természetesen mind hős halállal halva,
 De most ez egyszer ez mind hasztalan vala.
 Ezen csata napja nem nekünk viradott
 S az ott kiomlott vér drága — vesztesség volt.
 Vesztett csata után sietve huzódott
 A vert sereg vissza s összekavarodott,
 Simonyi már akkor őrnagy volt, s az egész
 Zászlóalját már ő vezette, mert vitéz.

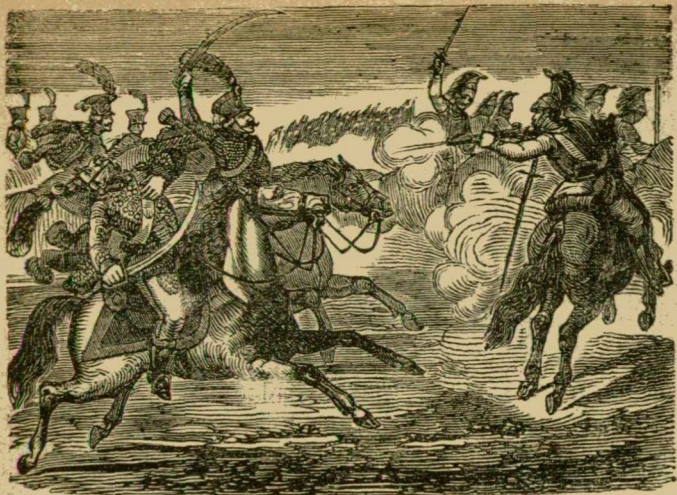
A fővezér őtet igen jól ismerte,
 Azért őt megbizni bár mivel is merte.
 Tehát oly parancsot adott vala neki,
 A mire nem lenne alkalmas mindenki,
 Tudniillik hogy önhuszárjai mellé
 A legjobb zászlóalj gyalogságot venné,
 E mellett egy század hidászt egy üteggel,
 S álljon meg a Tója partján e sereggel,
 Ottan a főutat összekötő hidat,
 Melyen át a sereg majd visszavonulhat,
 Védje a míg lehet; ez furcsa parancsszó,
 És hamarjában el nem határozható.
 Különben attól függ, kinek van az mondva,
 Azt meghatározni annak leszen gondja,
 Gyenge szívü ember hamar általlátja,
 Hogy már lehetetlen s állását elhagyja,
 A merészebb pedig még tovább ismeri
 A lehetőséget és azt védeni meri.
 Simonyi az ő hat ágyuit állitá
 Part bokrai közé, sergét bátoritá,
 Gyalogságát osztá apró csapatokra,
 Távolabb közelebb a bokros partokra,
 És előőrseit kiállitván végre,
 Ugy vára csendesen ő az ellenségre.
 Tizedikén reggel portyázók jelentik,
 Hogy az ellenség már sűrűn közeledik,
 Davoust tábornagy jött vagy harmincz-
 ezerrel,
 Sok ágyuval s roppant hadikészletekkel.
 A lehetetlenség tehát közeledett,
 De még nem volt jelen s a hős nem rettegett.
 Simonyi meghagyá a pattantusoknak,

Hogy szakadatlanul ők csak puffogjanak,
 A gyalogság pedig tüzeljen vég nélkül,
 — Mert lőszer van elég — parti bokrok mögül.
 A meg nem szakasztott sűrű ágyuzás és
 Apró fegyverekből jött folyton tüzelés
 A frank tábornagyot oly hitre téríté,
 Hogy itt erős hadtest útját elkeríté,
 A mely szabályszerű hadállást foglalt el,
 És ötet most döntő harcra szólítja fel.
 E miatt a helyett, hogy egy hadoszloppal
 Rohamot intézzen a hidra azonnal,
 Előbb hadirendbe állitá seregét,
 Hogy hadszerüen ugy támadja ellenét.
 Rosemberg tábornok szomszédságban vala,
 A nagy ágyuzásra oda lovagola,
 S kérdezé Simonyit, hogy itten mit teszen?
 Védem e hidat, mond, mig lehet, azt teszem.
 Lehet-e még? kérdi a tábornok tovább.
 Még lehet, mond a hős, Rosemberg megy odább,
 A francia had meg délutánig állott
 És rendezte magát Simonyi ellen ott.
 De két órakor im az kibontakozott,
 A dobok peregtek, trombita harsogott,
 És ment mint fergeteg rögtön Simonyinak
 S az általa védett Toján áti hidnak.
 Fröhlich tábornok a tulsó partról nyargal
 Simonyihoz s mondja neki nagy haraggal,
 Hogy innen azonnal hozzá vonuljon át,
 Különben megeszik itten a francziák.
 Simonyi mutatja az ellenparancsot,
 A melyet nekie a fővezér adott,
 Hogy védje a hidat addig a mig lehet,

Fröhlich dühösködik, hogy de már nem lehet.
 Még mindig lehet, szólt Simonyi nyugodtan,
 Fröhlich visszament, nem maradhatott ottan.
 Simonyi a hidfő körül akkor szépen
 Összevoná sergét s ágyuit ütegben,
 És midőn az ellen rohammal sietett,
 Mind a hat ágyuból egyszerre lövetett,
 A kartács azután nyitott véres utcát
 És feltartóztatta az ellen rohamát.
 A tábornok ismét izen Simonyinak
 Hogy hagyjon már békét az átkozott hidnak,
 Mert hisz azt védeni többé már nem lehet,
 Simonyi izeni: hogy még most is lehet,
 És azzal parancsot ad a hidászoknak,
 A hidra két felől hogy rözsét rakjanak,
 Melyekbe lőporos csovák voltak rejtve,
 És gyujtsák fel azt a tőle kapott jelre.
 Az ágyukból még egy pár lövést tétetett,
 Kerekükre téve az mind átvitetett,
 És míg az ágyuk a hidon átvonultak,
 A gyalogok kissé előbbre nyomultak,
 Hatalmas sortüzzel visszariasztották
 Az ellent, míg ők is a parancsot kapták,
 Hogy csendes lépéssel vonuljanak által,
 Mert legnehezebbet most magára vállal.
 Egy vakmerő roham még a huszárokkal,
 Azután végezünk majd a hidászokkal.
 A huszárok roppant orditással csaptak
 A támadókra és azoknak jót adtak,
 És a mint egy perczre a frank visszaszorult,
 Egy intésre a hid rögtön lángba borult,
 Már most rajta, jöjjön utánunk a ki tud!

A huszárság a láng között keresztül fut.
 A huszár paripák szörnyen ágaskodtak,
 Mert a lőpor csóvák szemükbe pattogtak,
 A karfák is ime lobogva égtenek,
 A palló deszkái izzadni kezdenek,
 És az égő hidnak közepén még egyszer
 Megállott Simonyi, e rettentő ember,
 Az utána tódult ellenséggel harczolt,
 Mig háta megett az egész hid lángban volt,
 Ekkor is az égő gerendán keresztül
 Ő volt az utolsó, ki által menekült,
 S midőn érkezett a tábornok elébe,
 Haj, bajusz, szemöldök és perzselt mentébe,
 A lőportól egész megfeketült arczczal,
 Az égő hidra rá mutat diadallal,
 Mondván: hogy még most is lehet védelmezni
 A hidat, mely kezdett vízbe ereszkedni.
 E hőstettel aztán az utóhadakat
 Megmenté Simonyi, mert idejük maradt,
 Egészen Znaymig visszahúzódhatni,
 És a francziának maguk meg nem adni.
 A szomszéd faluban várták jó ebédre
 A vitézeket, de nem volt idő erre,
 Mivel nem lehetett leszállni a lóról,
 Tehát a nyeregben ettek a fazékból,
 Bár az ellenségnek dörgő ágyuiból
 Több gombócz hullt közék, mint jutott fazékból.
 Azután Drezdánál veszténk ismét csatát,
 Mely meghozta volna a sereg romlását,
 Ha Vandaume tábornok ott nem szeleskedik,
 A francziák bőven majd az epret szedik.
 De ő ám nagyon is előre rohanva

A visszafordulók által lett szétszórva,
 Hol ismét Simonyi vette ki a dézsmát,
 Százával aprítván ottan a francziát.
 Dohna mezején már egy hadoszlop vala
 Gyalogság s ágyukkal a kezére adva,
 De hiába, azért itt még sem győzhetett,
 Bár milyen vitézül s hősleg verekedett,
 Ekkor Simonyi egy végső nagy csapásra
 Gyűjté embereit és egy jeladásra
 Kiállt huszárjai élére, mint szokott,
 És a frank négyszögnek így neki robogott.
 Három nagy sorlövés dördült el azoktól,
 Sok derék jó huszár fordult le lováról,
 De már másik perczben keresztül volt törve,
 A négyszög a földről mintegy elsöpörve.
 A vésként rohanó lovasság az ellent
 Elboritá mint ár a vetést a völgybe lent,
 És midőn vége volt a végzetes harcznak,
 Vége volt egyszerre egy regement franknak.
 A francia négyszög helyén egy domb látszott
 Holttestekből, a mely alul vér patakzott.
 Midőn a hullákat temetni széthordták,
 A zászlót legalul aztán megtalálták,
 Melyt minden katona holttestével fedett,
 Hol honáért küzdve vitézül elesett.
 Simonyi tisztelgett kardjával e dombnak,
 „Derék ellenség volt, kik így halni tudnak.“
 És ezen hős tettért a szent György vitézi
 Rendjelét kapá s más érdemeket vitézi.

Hetedik ének.

Hadiszerecse. A baskirok. A végzetes golyó. A papiros mint életmentő.

A drezdai híres és nagy ütközetre
Nagy dolgok bizattak Simonyi Józsefre,
Sőt már akkor, bár csak alezredes vala,
Muszka czár oly kegyben részesíté vala,
Hogy alá rendelt egy orosz tábornokot,
Bagrationt, és több muszka parancsnokot,
Mi hallatlan eset a katonaságnál,
Hol nagyobb betegség nincs a rangkórságnál.
De itt elismerték az ő fensőbbségét,
Szívesen vállalták az ő vezérségét.
De forgandó is ám nagyon a hadi sors,
Benne a változás gyakran meglepő gyors.

Este uri bálba volt a hős meghiva,
 Reggel kardcsattogás közt halálra viva,
 Ma csak szép leánykák mosolygtak eléje,
 Holnap égő gránát pattogott feléje,
 Egyik éjet rodhadt szalmán aludta át
 Meztelen, azért mert a facsaró ruhát
 A tűzön száríták, a másikat immár
 Pompás ágyban, melyben aludt vala a czár.
 Ma még a lovak is ittak jó borokat,
 Holnap kutaták az utszéli árkokat,
 Ma előléptetés s kincsről álmadozott,
 Holnap rá egy golyó örök álmod hozott.
 Ilyen a harczokban a katona-élet,
 Holnap olyat ér el, mit ma nem reménylett.
 De a hős Simonyi ezeknek daczára
 Nem gondolt a sorsnak forgandóságára,
 Mert ő érdemeiről érdemekre hágott,
 És a hol szükség volt mint vitéz bevágott:
 A fejedelmek is csak őtet kegyelték,
 Mindenféleképen s módon kitüntették,
 Azért Sándor czár is a fentebb elmondott
 Módon tünteté ki, de e mellett adott
 Keze alá még egy pár ezerezer baskirt,
 Kiket országából segítségére kihítt.
 Csinos kis had volt az, hosszú haczukájuk
 A sarkukat verte, nem volt más ruhájuk,
 Még az arcaik is egyformák valának,
 Mintha mind egy anya fiai volnának.
 Apró szem, nagy pofa, előre ülő áll,
 Benyomott pisze orr, borzas fakó szakál.
 Lobonczos üstökük egy hegyes birka-bőr
 Süveg alá vala szoritva s minden szőr

Azon oly egyforma, mintha valamennyi
 Egy gyárból való vón, elég ebből ennyi.
 Lószerszámaikkal kevés baja vala
 Kovács s szijgyártónak, mert az kóczból vala,
 Tekert guzs a kengyel, fából a zabola,
 Nyereg helyett egy-egy birkabőrök vala.
 Fegyverzetük ennél is egyszerűbb: pányva,
 Mit nyakába vetnek annak ki nem bánja,
 Azután meg a nyil, puskát csak most láttak
 Először, ágyuzni meg még nem hallottak.
 A legnagyobb baj még nálunk az is vala,
 Hogy a mi nyelven ők beszélének vala,
 Azt nem tudta senki kitalálni mi a,
 Csupán az orosz fővezérnek szolgálja.
 Félig meddig aztán velük ez tudatta
 A mi szükséges volt s értésükre adta.
 A vezérük pedig fejedelem vala,
 A mi rajta igen nagyon látszott vala,
 Mert süvege három akkora volt mint a
 Többié, s haczuka piros vala rajta,
 Rókaprémmel vala szépen kibéllelve,
 S ha lóról leszáll a földet sepré vele.
 Ennek már lándzsa is vala a kezében
 És egy sárkánytalan pisztoly az övében.
 Megköszönte szépen Simonyi e hadat,
 S nekik önmagától távol helyet adat,
 Meghagyván nekik, hogy ha verekedni kell,
 Majd meg fog adatni nékiek is a jel.
 A mint az ellenség Dohna város előtt
 Harmincz ágyujával kissé előbbre jött,
 Simonyi megindult a lovasságával,
 Hogy felriassza az ellent hadsorával.

A jó baskirok azt hitték, hogy ez a jel,
 Egyszerre lármával oszolnak ők széjjel,
 Azt hitték, hogy nekik elsőknak kell lenni,
 S az ágyuk torkának kezdnek neki menni.
 Hát a mint az első üteg rájuk bődül,
 S a sistergő haubicz meg közéjük röpül,
 A mi baskirjaink utczu megriadnak,
 Puzdráikat hányva bódultan szaladnak,
 Egyenesen neki a huszárezrednek,
 De azok kardlappal közéjük szeldelnek.
 Azt hiszik szegények, hogy csak most jutottak
 Kelepczébe, nosza hát visszafutottak
 A francziára, de ez közéjük ágyuzott,
 A mi közeledett mindent összezuzott.
 A baskirok erre újra megfordultak,
 Lovaik nyakára szépen lelapultak,
 És futottak vissza eszeveszettséggel,
 A két sereg között roppant sietséggel;
 Mig végre nehezen kibontakozának
 A középről, aztán hátat fordítának.
 E szomorú ámde mégis tréfás eset
 Simonyi szívének nem igen jól esett,
 Ki is kérte aztán azon nagy gráciát,
 Hogy ne bizzák rá a baskiroknak hadát,
 De a baskirokat is hiába hitták,
 Nem mentek oda, hol ily rútul megjárták.
 Végre a lipcsei nagy nap elérkezett,
 Hol annyi sok vitéz bajnok elvérezett.
 Simonyi másnap jött meg hadosztályával,
 Mikor már a csata dult véres szablyával,
 Rögtön a hadsorba őt beállították
 S a legnagyobb munkát ő reája hagyták.

Mert a mint megállott, öreg golyó s gránát
 Hol eléje vágott, hol fején repült át.
 E pillanatban jön egy ifju tiszt hozzá,
 Hogy haza izen-e? tőle tudakozá,
 Mivel őt futárul küldik haza inueu,
 Szivesen megviszi, ha valamit izen.
 De izenek, — szólt az ezredes lováról
 Leszállva s szakitva lapot tárczájából,
S Kállay Miklósnak, legjobb barátjának,
 Akkor Szabolcsmegye viceispánjának
 Körülbelül így irt: „Esik az eső is,
 Körülöttem egymást éri a golyóbis,
 De mégis a gyepen hasmánt irok önnek
 Méltóságos uram s csak annyit izenek :
 Hogy itt Lipcse alatt és környékén állunk,
 És még eddig bizony mi nem reterálunk“.
 Mig ezt irá párszor odacsapott mellé
 Az ellen golyója, ő azt fel sem vevé,
 Sőt a levelet is földdel tele rugta,
 Az izenet-váró tiszt arra nógatta
 Simonyit, hogy onnan inkább menjenek el,
 De az mosolygott s mond „hisz így porzó sem kell.“
 Azzal lerázta a földet a levélről
 És nyugodtan felkelt rövid fekhelyéről.
 Érzé talán, hogy oly közel soha sem állt
A halálhoz, ámde onnan sem reterált,
 És keze irását akarta ő adni,
 Hogy nem rél s nem fogja ő magát megadni.
 Nem sokára erre riadó fuvatott,
 Simonyi ezrede vele elvágatott,
 És nyolczszáz huszárral az ellenbe csapott,
 Négyszázat pedig ő tartalékul hagyott,

S midőn az ellenség hadsorát átvágta,
 Hogy három ezreddel van szemben azt látta,
 S egyedül, segítség nem jöhet számára,
 S nem félt a nemzetnek legvitézb huszárja.

Csak egy szoros ut volt visszavonulásra,
 Itten került a sor gonosz csatázásra.

Az ellen tulayomó erejét vetette
 Rá, s ő századait mind külön vezette,

És mikor az egyik kifáradt, a pihent
 Lépett elő és így tartá fel az ellent.

De mégis kivágta innen is ő magát
 S biztosságba hozta mindenik századát.

De a vég rohamkor egy francia chasseur, (sasször)

Kire a huszárság igen sűrűen tör,
 Nyergében megfordul és karabinjával,

Simonyinak czéloz elszánt komolysággal,
 Ugy lövi őt melle közepén keresztül,

Hogy kihull a kardja és a hős hátra dül
 Elsáppadó arczczal, elborult szemekkel,

S a lóról lefordul csaknem a nyereggel.

Rémült vitézei oda ugratának,

Leemelik lóról s elszomorodának,

Sok vén barázdás arcz könytől árad most el,

„Elesett Simonyi!“ ezt ordítja mind fel.

Csak ő jó huszárja, a vén János káplár,

A kit Pancsovától óta ismerünk már,

Ez el nem akarta azt sehogy sem hinni,

Hogy eleshetett az ő ura Simonyi.

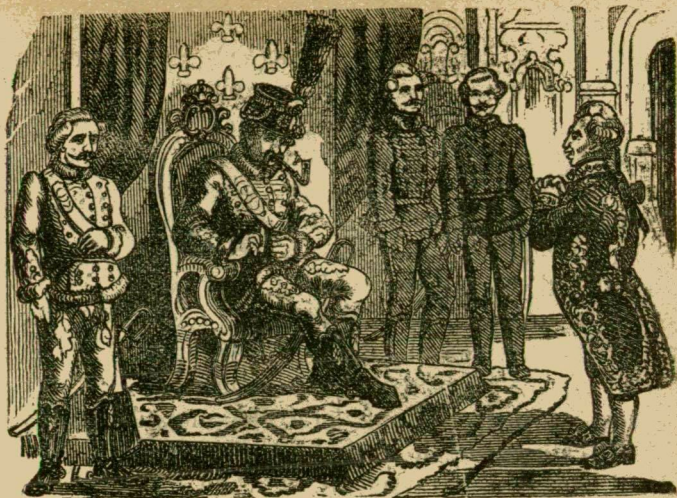
Mond: „Hiszen nézzétek csak reszkető ajkin

Most is az a szó ül: előre fiaim!“

Azzal kigombolta mentéjét hirtelen

S im a gonosz golyó, csaknem hihetetlen,

Ott volt tárczájában, huszonhat lapon át
 Furva magát s huszonhetedikben megállt,
 S csak a szivén történt ütéstől ájult el,
 A mint kigombolták mentéjét, ébredt fel.
 Körültekintett, a harc még egyre tartott,
 Első szava hogy kard s ló után kiáltott,
 Felszökött nyeregbe, visszanyargalt újra,
 Utána huszári kiálták hogy: hajrá!!
 A francziák pedig, kik elesni láták
 És most halvány arczát ismét megpillanták,
 Megrémültek a sirt odahagyott hőstől
 És megfutamodtak tőle tömegestől,
 Mert nem akartak harcolni oly csatában,
 Melyben a meghalt hős sem marad sirjában,
 Hanem felkél újra, folytatni a csatát,
 Meg sem hagyva hülni vértől piros kardját.
 Bizonyára hozzá Simonyi közel volt,
 Hogy itt e végzetes csatában meg nem holt,
 Csak egy papirlap, egy olyan vékony levél,
 Melyre ez esemény leírása sem fér,
 Választá el őt a sirtól, e nagy embert,
 A kit a sors eddig még megtörni nem mert,
 S az ostoba golyó általtörni nem birt
 Egy igénytelen és kis szeletke papirt.
 Nem biztos előtte, a ki vas pánczélos,
 Ámde csuffá teszi a gyenge papiros.
 Tiszteljétek tehát a papirost mindég,
 Habár mint banknótát szórja reánk az ég.

Nyolczadik ének.

Bevoulás Fontaineblaub. Mily ülés esik a császári trónban,
Lakoma. Harcz vagy pezsgőpalaczk és ágyudurrogás.

Napoleon, az a győzhetetlen császár,
Ki egész világra lábát rá tette már,
Valamivel bántá azt a csillagzatot,
Melyben ez ideig folyvást annyit bizott.
A szerencse arczát elforditá tőle,
Legyőzetett ő is, ki annyit legyőze.
Legyőzői saját országába küldék
A futó oroszánt, sergüket rá küldék.
Simonyi sergének paripái olyan
Büszkén szedegették lábaikat ottan,
Mimha ők is tudnák hogy Párisba vezet
Ez az út, hol a harcz után lesz élvezet.

Vitézv. Simonyi.

Februáriusnak tizenötödikén,
 Midőn a nap felkelt Fontaineblau (Fonténbló) vidékén,
 Simonyi a pompás kastélyt megpillantá,
 Melynek ablakait a nap megvillantá,
 Az ő aranyozott magas tetőivel,
 Érczrácscsal, faragott pompás képeivel,
 Tornáczain márvány-oszlopos csarnokok,
 Szines üvegekből készített ablakok,
 Egy szóval: tündöklőbb palotát nem látott
 Mióta a világ szinpadjára hágott.
 Napoleon császár kastélya vala ez,
 A világon talán hasonló nincs ehez,
 Három dúsgazdag frank királynak mulató-
 Helyén alkotá ezt a nagy uralkodó.
 Kiket utánozni pazarlásban, fényben,
 A kis káplárból lett császár tudott hiven.
 Ezen fontaineblau kastély bizonyítá,
 Melynek fénypompáját a hir nem nagyítá.
 Simonyi nyargalva vágatott a kastély-
 Udvarára, a hol tőle mindenki fél.
 Előtte való nap maga Napoleon
 Tartott egy végszemlét ezen az udvaron.
 Harczí népe tábort ütött körülötte
 S a császári vadas-kertben felütötte
 Sátrait, míg maga a törzstiszteivel
 Ismerkedni ment a kastély belsejével.
 A diszes palota kormányzója ottan,
 Hajdan forradalmi osztályvezér, mostan
 Az udvarban képzett udvaronc, kedvesen
 Fogadá őket fenn a diszlépcsőzetten
 S engedvén a helyzet kényszerüségének,
 Ajtót nyitott a hon első vitézének.

A termekben minden olyan széjjel vala szórott,
 Mint siető futás után lenni szokott.
 Az ágy még vetetlen abban a teremben,
 A melyben a fogoly pápa hált kelletlen,
 A kit azelőtt vagy négy órával vittek
 A francziák el, de lánczra még sem vertek.
 Végig vezetvén a fényes teremeken
 A kormányzó őket, nézett nagy mérgesen
 És lenézésével boszantotta méltán,
 Habár nevéte is szörnyü gyávaságán.
 Végre a császári elfogadó terem
 Nyilott meg előttük, mely nem mindütt terem.
 Ott állt a fényes trón, bibor mennyezettel,
 Kivarrva, himezve arannyal ezüsttel,
 Vert arany angyalkák csak úgy-úgy görnyedtek
 Bojtok terhe alatt, mik a földig értek.
 A kormányzó várta a barbár magyarok
 Leborulnak-e a vert arany angyalok
 Előtt? De Simonyit vérig sérté már e
 Francia kormányzó gőgös büszke dölyfe,
 Egyet gondolt, s fellép a trón lépcsőjére,
 Egyszersmind feltévén csákóját fejére,
 Leült a szép himzett aranyos vánkosra,
 Mely el volt készítve gyöngyen ruganyosra,
 Elővette kurtaszáru tajtpipáját,
 Előkeresé az aczélt és kováját,
 Kicsiholt nyugodtan, rágyujtott és füstölt,
 S csakhamar a bibormennyezet füsttel tölt.
 A kormányzó ezen huszáros látványra
 A milyen vörös volt, vált most halaványra.
 Egy barbár a császár trónjában pipázva!
 A frank büszkesége így le van alázva!

Simonyi a kormányzót most oda inté
 És hozzá szeliden e kérdést intézé:
 A császárnéokat szeretitek-e ti?
 Amaz igent mondott, ez meg újra kérdi:
 Hát a császárt? Erre kitérőleg felelt
 A francia, a kit immár a hideg lelt
 S azt mondá, hogy ők mind óhajtják a békét,
 És ájtatos ránczba szedte ravasz képét.
 Ugy a császárt ti nem szeretitek; mondá
 Simonyi, mert az a békét nem óhajtá.
 A francia himelt hámost, érte ahhoz,
 Simonyi pedig a trónus oszlopához
 Kiverte pipája hamvát s trónról lejött,
 Parancsolván, hogy im most társait és őt
 Vezesse császárné szobáiba is bé,
 Hogy annak szépségét mind megszemlélhetné.
 A kormányzó csak úgy mosolygott magában
 Mikor bevezeté s felmerült agyában,
 Hogy ezek rablással bélyegzendik magok,
 Hiszen nem egyebek mint barbár magyarok.
 A mint a császárné termeibe mennek,
 Van ott gyönyörködni s látni mit a szemnek,
 Fel volt vetve még a himzett mennyezetes
 Ágy, mely történelmileg is nevezetes.
 Az ágy előtt pompás selyem szőnyeg vala,
 Melyet Mária Lujza maga himzett vala.
 Simonyi dicsérte szörnyen a szőnyeget,
 A kormányzó pedig nosza gondolt egyet,
 A szőnyeget tehát összehajtogatta
 És nagy hajlongás közt Simonyinak adta.
 De Simonyi büszkén visszautasítá
 S a kormányzót ezért méltán mégis szidá,

Mondván: Nem jöttünk mi ide rabolni, hé!
 A mi fejedelmünk lánya a császárné,
 Egy jobbagya sem fog takaródnai annak
 Ágyszőnyegével, én azt mondom az urnak,
 Tartsa meg mi kincs van ezen palotában
 Császára számára, magyar szándékában
 Nincs az hogy raboljon, s ha jőnek utánunk
 Mások, mondja meg hogy mi magyarok voltunk
 És nem vittünk innen semmit el magunkkal,
 Csak egy pipa dohányt szittunk itt gusztussal.
 De levett süveggel tiszteletet adtunk,
 Midőn a császárné termébe jutottunk!
 Nem is tűnt a kincsek közül semmi sem el,
 Mig Simonyi ott volt a vitéz sereggel.
 E közben az asztal meg is volt terítve,
 Folyt a Champagnei bor jó kedvet derítve,
 Száz tiszt számára volt nagyszerű lakoma
 És kitett magáért a francia konyha.
 A fő-fő polgárok asztalnál szolgáltak,
 Barátsággal minden tisztet megkináltak,
 „Igyatok uraim, vendégeskedjete!
 Mintha hon volnátok épen úgy tegyete.“
 Így kinálgatták a mi katonáinkat,
 A francziák s fonták az ő hálóikat,
 Mert a Melünnél állt egy francia hadtest
 A Rajnán átjött hogy vessen itt nekünk lest,
 Csak Simonyi vala éber s jól vigyázott
 Minden legkisebbre és itt sem hibázott,
 Mert mig a sok palóczk nagy vigan durrogott,
 Midőn a vén János káplár bekullogott,
 És titkon jelenti, hogy az ellenség jő,
 A Szajrán már átkelt, vele van nagy erő.

Ne szólj senkinek itt, mond Simonyi neki,
 Hanem itt egy palaczk, egy huzomra idd ki.

Azzal hadségédit egyenkint szólítja,

A parancsolatot mindeniknek adja:

Egy hadcsapat menjen Namür város felé

A másik Fontaineblaun át menjen kifelé,

És midőn már minden rendelés meglészen

Jele egy ágyunak elsütése lészen.

A vig urak ittak, énekeltek egyet,

Simonyi pediglen egy darab kenyeret

A csákójába becsempészett csendesen

S kardja markolatán volt keze rendesen.

A jel-ágyulövés eldőrdült egyszerre,

Ugráltak a gazdák s vendég arra erre,

A város utczáin a harcz megkezdetett,

Simonyi mindenütt ottan verekedett;

Most lovon vezette bátor huszárait,

Azután meg gyalog a bakancsosait,

Végre széjjelverte az ellen csapatát

S szerencsésen érte el Moret városát,

Mely fekszik épen a Loing vize mellett,

Itt megállt s sánczolni kezdé ezen helyet,

Azonban az ellen tulnyomó erővel

Jött s háboritá őt számos lövegével.

Ép a Loingon át vissza is nyomták őt,

De megerősíté a loingi hidfőt,

És torlaszt rakatott a buzás zsákokból,

Melyeket hozatott a közel malomból.

A golyó, a gránát és tüzes rőppentyü

Ugy hullott a hidra mint a tüzes mennykő,

De késő estig ő a hidfőt megtartá,

Azután seregét rögtön visszavoná

És egy félre eső faluig huzódott,
 Tudván hogy az ellen nem háborgatja ott.
 Itt egy ajtó s ablak nélküli házba szállt
 És azon éjszaka Jánosával ott hált;
 A tegnapi ebéd óta mitsem evett,
 Elővette tehát mi kenyeret eltett.
 De János káplár azt nem engedte soha,
 Hogy ezredesének ily szűk legyen sora;
 Talált az ablakban olyan mécsesfélét,
 Abban pedig talált amolyan zsirfélét;
 Felkutatta aztán szorgosan a padlást,
 Ottan pedig talált még néhány pár tojást,
 Abból aztán csinált urának rántottát,
 És úgy traktálta meg ő vitéz gazdáját.
 A János gazda oly híres szakács vala,
 Hogy ezredszerte ám annak hire vala.
 S a mécses rántotta most ép oly jól esett
 Mint az egyszer tőle éhgyomorral lesett
 Puskaporos gulyás ottan Pancsovánál,
 Simonyinak az ő aprította fánál,
 Még az ujjait is megnyalta utána
 S ilyen dicséretet mondott szolgájára:
 Nagy szakács kend János vitéz, a láncz hordta,
 Jobban izlett nekem ez a kis rántotta,
 Mint francia szakács minden martaléka;
 De hol az ágy, János! nekem nagyon kék a.
 János azt is vetett szalmából urának,
 S hajnalig mindketten csendben aluvának.

Kilenczedik ének.

A Bourg-en-Bressei megmentett leányok. A lyoni véres nap. A nehéz győzelem. Leopold-rend kormányzói keresztje.

A háborus idő furcsa világot hoz,
Ma ellen — holnap jó barát száll a házhoz ;
Mind a kettőre egyformán kell mosolygnunk
És a sok beszédől nagyon tartózkodnunk.
Mert nem tudni azt, hogy a közelgő csapat
Jó szót hoz-e nekünk, avagy tüzet vasat.
Simonyi pediglen csak abban kereste
A becsületet, hogy bár merre vezette
Népét, az ellenség ne mondja tolvajnak,
Sem pedig, mi rosszabb, rablónak, zsiványnak.
Különösen attól űrzé katonáit,
Hogy ne sértsék a nép nőit, leányait,

Durva szenvedélyek kitöréseivel,
Nemesen bánjanak az ellenségekkel.

A huszárnak úgy is nagy módjában esik,
Hogy a hol meglátják mindjárt megszeretik,
Udvariasságot hát hogy sértenének,
A mivel tartoznak a női. erénynek.

Bourg en Bresse (Burgánbresz)-nek tehát érve
városába,

Esnek a vitézek nagy csodálkozásba,
Hogy fiatal lányok itt épen nincsenek ;
Hová lettek tehát, hová tűnhetnek ?
Simonyi remélte, több napig mulat itt,
Jól bekvártélyozta tehát embereit,
Kiadván a szokott szigorú parancsot,
Hogy kerüljenek ki mindenféle gáncsot.
De a parancsban ám az nem volt kimondva
Hogy borokat inni kárhozatos volna,
Tehát János vitéz vezetése mellett,
Megsejtvén előre jó bortartó helyet,
Egy tágas pinczéhez álltak a legények,
Kérvén a gazdát, hogy betekintnének.
Az ember térdre hullt, úgy könyörgött ottan,
Hogy ne tegyék, drága borok vannak ottan.
A huszárok mondák: annál jobb, ne féljen,
Nem néznek a pohár fenekére mélyen ;
Ide hát a kulccsal! A gazda remegve
Nyitá fel az ajtót. De mily meglepetve
Voltak a huszárok! mert a hordók helyett
Oda harmincz szép lányt a gazda elrejtett.
No már ez nem nekünk való bor, barátim,
De ti ne sirjatok, elrejtett porontyim,
Azzal behajtá az ajtót s rájuk zárta

S ezt ő Simonyinak hiven raportálta.
 Simonyi mosolygva hallá ez esetet,
 És midőn már szépen be is esteledett,
 Maga sietett az önkénytes foglyoknak
 Szabadságot adni s a hajadonoknak
 Kisérőül egy-egy tisztet adván mellé,
 Szülőikhez szépen visszakisérteté,
 Kiadván parancsba, hogy ha katonái
 Csak egy pajkos szóval merik is bántani,
 Azt főbelöveti és így egy leány sem
 Rejtetett el többé ottan Bourg en Bresse-en.
 De Simonyit egy nap ott úgy megszerették,
 Hogy midőn délután a riadót verték,
 Mert az ellenség jött, magok segítettek
 A huszároknak és sietve nyergeltek.
 A francziák e vég-erőfeszítése
 Csak vesztüknek vala a siettetése,
 Mert azelőtt a mily hősleg verekedtek,
 Ugy most napról napra mindég tért vesztettek.
 Augerau (Ozsró) tábornok is Lyon városában
 Vonta össze sergét, levén szándékában,
 — Rosz volt állapota a kétségbeesésig —
 Hogy védendi magát utolsó emberig.
 De a szövetséges sereg nyomában volt,
 Sok város előtte immáron meghódolt,
 S már a Rhone folyam innenső partjáról
 Nézett farkas szemet s tanácskozott arról:
 Hol kelhet e folyón által Lyon ellen,
 Hogy annak mielőbb ostromára keljen?
 A Rhone mint Tiszánk olyan szélességü,
 De mint a Kőrös viz olyan sebességü,
 S a mikor megárad, nehéz hajóval is

Általkelni rajta, e folyam oly hamis.
 A francziák minden hidat leégettek
 Maguk után s minden dereglyét átvittek
 A tulpartra, s mert a folyam megáradt volt,
 Tábor-hidat verni rajt' lehetetlen volt.
 Átuszni többször a kozákok próbálták,
 De biz azok itt a sarat meg nem állták.
 Ekkor érkezett meg a Hardegg hadtesthez
 Simonyi, ez ért és tud az ilyesmihez,
 S a mint hallá miről foly' a tanácskozás,
 Elmúlt a táborban már minden habozás,
 Mert azt is mondá, nem elég itt áthatni,
 Hanem Lyon várost is meg kell támadni.
 Ez a nehéz munka méltó vala hozzá,
 Mert oly ember mint ő kellett ám hozzá.
 És márczius hónap a huszadik napján,
 Midőn legtöbb jég volt a Rhonenak habján,
 Késő este indult Simonyi az árnak,
 Mi vón' lehetetlen egy magyar huszárnak?
 Utána jött három svadron jó huszársa,
 Egy ezred kozák és előttük viz árja.
 A vezényszóra most soronként mentek be
 Az elszánt vitézek a Rhone vizébe,
 Közepén a vezér, ki ott hideg vérrel
 Kormányzott, küzdve a habokkal és jéggel.
 Nem sokára már a vízközépen uszott
 Az egész csapat, csak lovuk feje látszott,
 A huszárok övig voltak elmerülve,
 S kozákok lovuknak nyakára felülve.
 Mentek, egy-egy éles jégtorlatot vitt be
 A sebes vízhullám itt és ott közükbe,
 Egy-egy paripa meg horkolva bukott el

Gazdástul, hogy később csak halva jőjön fel,
 De egy sem kiáltott, jajszó nélkül halt el,
 Hogy többi társait így se árulja el.
 A többi csendesen haladott előre,
 A tulparton nem volt az ellenek őre,
 Előtte az eszme annyira hihetlen,
 Hogy itten valaki könnyen átjöhessen.
 Az első sor végre partot ért csendesen,
 Sietett a többit kihuzni sebesen,
 S az egész vakmerő csapat kiért végre
 Facsaró vizesen a tört partijégre ;
 A munka melegít, gondolá Simonyi,
 Mondá huszárnak, menjen egy századnyi
 S „jargalják be mind az utakat, hirdetve,
 Hogy a szövetséges hadsereg átkelve
 A Rhone folyamon, a párisi utat
 Fenyegeti s ime a század elfuttat.
 Lyon kapujáig mentek száguldozni
 És az őrszemekre reá lövöldözni
 Mertek a huszárok, a város megrémült,
 A ki merre látott futott és menekült.
 Augereau (Ozsró) generális rögtön pakoltatott,
 Robam helyett visszavonulót fuvatott,
 És éjjel kivonult egész hadseregével,
 Nem gondolva semmit a város népével.
 A szürkülő hajnal mutatta hősünknek
 A távol utakon hogy elleni mennek,
 A bosszu csapatok lassan hogy vonultak,
 Mikből a szuronyok itt ott kivillogtak.
 Az ellen serege hát kitakarodott,
 De hősünk akarta tudni, ki maradt ott?
 Csapatjait tehát vigyázva felosztá

A város körül és magához választá
 Kétszáz jó huszárját és meg száz kozákot,
 Tehet ez hogy ha kell fontos szolgálatot,
 S ezekkel megindul diversiót tenni,
 Lyon városába így betekíteni.
 Ez nem volt oly huszár-bohóság mint akkor,
 A mit elkövetett volt Homburgban egykor.
 Oly bátor merénylet volt ez, nincsen mása,
 Ettől függött a nagy hadsereg állása.
 Megindult hát bátran és érte a Faubourg (Fóbur)
 De la Guillottiere (dö la Guillotier) elővárost s se ur
 Sem szolgálta nem állott vala az útjába
 Midőn bejutott Lyon főutczájába.
 Azonban hogy tisztán maradhasson háta,
 Mindég egy-egy kozák rendeltetett hátra,
 Kik egymástól pisztoly- lövésnyi távolban
 Állottak az utczán egyenes vonalban ;
 Egész a kőhidig a kül s belváros közt
 Érkezett, midőn egy hadoszlop áll szemközt
 A piac közepén s a mint megpillantják
 Simonyit, azt rögtön már megis rohanták,
 Következett a legválságosabb óra,
 Mert visszafordulni nem vezethet jóra,
 Mivel az annyit tesz, mint bizton meghalni,
 Itten csak előre lehetett nyargalni,
 Mert mind elvesznek ők a Rhone folyamban,
 Itten hát támadni kell és pedig nyomban.
 Hirtelen hát összegyűjté embereit,
 Svadronnyal támadja meg sok elleneit,
 Az első rohamot bátran visszaveri,
 Másodikra ismét svadronyát vezeti.
 A francziák teljes el- s visszaverése

Volt rá nézve élet vagy halál kérdése,
 Mert ha a városból őket kibocsátja
 És az ellen az ő gyengeségét látja,
 Egy emberével sem menekülhet itten,
 Meg nem menti kardja, csupán tán az Isten.
 Végre a francziák visszareteráltak,
 S a hős Símonyinak ők helyet csináltak.
 Felgyújták ott minden harczkészleteiket,
 El nem vihető sok podgyász-szekerüket,
 És kivonultak a városból sietve
 A Viennebe (Viennbe) vivő országuttra térve.
 Következő perczben Simonyi nem tudott
 Arról semmit többé mily veszélyben forgott,
 S hogy következetes maradjon magához,
 A futókat üldö és jutott a prédához :
 Mert elfogott tőlök temérdek sok tisztet,
 Ágyut, társzekeret s tábori készletet,
 Ezenkívül még vagy háromszáz katonát,
 És diadállal kelt lyoni hidon át.
 Még azon nap délben segítséget kapott
 S a városban másnap parancsokat osztott,
 Zsákmányul nyert mindent, a mit csak elfogott,
 Ágyut, táborszert és számos hadifoglyot.
 E merész harczai tett jutalmául nyerte,
 A mint azt valóban meg is érdemelte,
 A Leopold-rend kormányzó ikeresztjét
 Midőn üdvözölte bejövő hadtestét.
 A fővezér ottan a csatának helyén
 Tüzte a mellére és ez vala helyén.

Tizedik ének.

Simonyi kormányzó Mareigniben. Hogyan bánik a polgársággal.
A francziák megszeretik. A női deputatio a szép marquis-
néval. A szerelmes oroszlán. Kegyelmes sziv, szerelmes sziv.
A hős asszony.

A nagy Napoleon még egyszer felköté
Kardját s a harcz dühét még egyszer felkölté.
Száz napig ragyogott véres dicsősége,
Azután mindennek egyszerre lett vége.
Vaterlónál veszté el végső csatáját,
Ottan veszté el trónját és országát,
Elfogták, bezárták tenger közepére,
Ilona szigetén, sziklák tetejére.
Ott elmúlt, elveszett, elcsendesült minden,
Szomoru fűz alá eltemették csendben.
A vérmező zöldült, a csaták elmúltak,

Francziaországban mások parancsoltak,
 Idegen uraknak hadparancsnokai,
 Idegen törvénynek bangzottak szavai.
 Simonyi Marcigni (Márszinyi) városában vala
 Kormányzó, a melyhez csatolva még vala
 Három departement, vármegye magyarul,
 Ezeknek adatott ő parancsnokául.
 Melyet négy zászlóalj magyar gyalogsággal,
 Saját ezredével és hat ágyujával
 Tartott megszállva s a köznemes fiában
 Ily urat tiszteltek Francziaországban.
 Marcigni városba érve első éjjel,
 Jelentik neki: hogy itten a köznéppel
 A polgárság némi zendülést akarnak,
 Mely alatt ők minden huszárt legyilkolnak.
 Mert magával kevés őrizetet hozott,
 Árulásról épen nem is gondolkozott.
 A városbirót hát magához bivatá
 S azzak harag nélkül s szeliden tudatá,
 Hogy ő ide békét csinálni küldetett,
 De ha úgy kívánják ő másképp is tehet.
 Ha nem tetszik az a lakosságnak, hogy ő
 Kevés sereggel jött, no hát akkor hoz ő
 Még többet is ide, azután ők lássák,
 Hogy a szükségessel illően ellássák.
 A mit mondott rögtön ő azt meg is tette,
 Széjjel levő hadát mind berendeltette
 S beszállásoltatá a házakba s várta
 Ki unja meg előbb s aztán kinek árt a.
 Nehány nap mulva im tizenkét szép delnő,
 Mind oly szép mint angyal, Simonyi elé jó
 Fialat marquisnő (márkinő), elmés és bájoló,

Ez volt Simonyinál a női szószóló,
 Az igazi érzés hangján szólott hozzá,
 Nemzetének gyászát s bánatát felhozá;
 Ne vegye rossz néven a nép érzületét,
 Mindenik siratja elveszett nemzetét.
 Szólott a magyar sziv nagylelkűségéről,
 Ki védtelen ellent nem kinez és nem öl,
 Sőt igaz örömét csak abban keresi,
 Hogy kiket legyőzött ísmét felemeli.
 Simonyi perczenként növekedő hévvel
 Hallgatá a bájos nő beszédét élvvel,
 És midőn az sirt, hát ő sem állbatá meg
 Hogy szeme könnyei meg ne eredjenek,
 És midőn könnyörgött, szive ugy ellágyult,
 Hogy önkénytelenül hirtelen odanyult,
 És midőn őt nemes férfinak nevezte,
 Meghajtá magát a tiszteletre méltó
 Hölgyek arcza előtt, így szól a kormányzó:
 Kik kegyelmet kérnek, azokhoz kegyelmes
 Fogok lenni. Szavát egy szép hálataljes
 Pillantás kísérte, a melynek varázsát
 Simonyi örökre érezte. Oh! de hát
 Hisz még ekkor harminczhét éves férfi volt,
 Huszonkét év óta a csatamezőn volt,
 Nem ismerheté meg, hogy mi a szerelem?
 De most már tudhatá milyen veszedelem.
 Még az nap elküldé összevont sergeit
 Szerte a falvakba, csak pár száz hiveit.
 Tartá meg és a mint a nap éjjelre vált,
 A delnőknek ő éjjeli zenét csinált.
 A tábori zene karával tizenkét
 Delnő háza előtt csinált éjizenét,

Három három dal volt kiszabva, kivéve
 A szép szónoknét; — ott hatszor szólt a zene.
 Simonyi azontul naponként láthatta
 A szép nőt és bájos szavait hallhatta,
 A francziák pedig a megszállóikat
 Megszeretvén nagyon a jó magyarokat,
 Nem mult el nap soha, hogy valamely házban
 Részt nem vettek volna vidám mulatságban.
 De a hős, ki megvitt annyi vész s halállal,
 Legyőzetett egy szép nő szemei által.
 Ő, ki Montbelliard várát egy nap alatt
 El tudta foglalni, egy kis gyöngye falat,
 Egy asszonyi szívet nem mert ostromolni,
 Ezelőtt a vitéz hős alig mert szólni.
 A marquisnőnek volt atyja, ez künn lakott
 Uradalmán régen, de nem vadászhatott,
 Mert bizony akkor a jámbor francziáktól
 A fegyvert élszedték ám bizonyos okból.
 A szép marquisnő ezt tréfából elmondá
 Simonyinak és ez a mint ezt megtudá,
 Irott engedélylyel egy tisztet kiküldött,
 S még prezentbe egy pár fegyvert el is küldött.
 A vén marquis el nem tudta azt gondolni,
 Honnan jó e kegy s meg sem tudta fontolni,
 Midőn azután a marquisnő egy napon
 Édes atyjánál volt künn látogatáson,
 Megtudta, hogy ő ezt neki köszönheti,
 Hogy neki a fegyvert ő eszközölte ki.
 Simonyi megtudván, hogy sziv választottja
 A látogatásból mikor tér meg, kapja,
 Összevásároltat valamennyi rózsát,
 Mi csak a környéken kapható volt, s útját

Szent-Piertől kezdve Marcigni városig
Behinteti vele egy rőf magasságig,
Ugy hogy a megtérő marquisnő rózsában
„Térdig járhatott“, mint mondják a nótában,
Azonban nem szoktak azon gondolathoz
A tranziák mégis, hogy mostan más ur hoz
Törvényt és idegen parancsol a honban,
Melyet ők szereztek vérrel hajdanontan.
Azért megtörtént gyakrabban, de helyenkint,
Hogy horvát gyalogok eltűntek egyenkint
S soha sem jött elő, habár szólították,
Mikor a lénungot nekik osztogatták.
E miatt kimondák azon rémes törvényt,
Hogy az olyan helység, a hol ilyes történt,
Porrá égetendő, s a tettes másfelül
Főbe lövetendő lesz irgalom nélkül.
Egyszer a kormányzó elé is vittének
Három bűnöst, kik ily tettet követtek,
Tettük nem tagadták, el is íteltettek,
S a siralomházba már ki is tétettek.
De ismét megjelent a tizenkét delnő,
Köztük a búbajos gyönyörű marquisnő,
Lábaihoz borult, zokogva könyezett,
De Simonyi mondá: „hiába nem lehet!“
S most azzal bocsátá el a szép hölgyeket:
A törvény szigorú, nem adhat kegyelmet.
De a mint a delnő küldöttség távozott
Maga elő hívá azt a három rabot.
„Elkészültetek-e a halálra?“ kérdé,
A három lánczra vert a kérdést igenlé,
„Óhajtjátok-e az angyalokat látni?“
Kérdé újra. „Igen mi óhajtjuk látni!“

„Akkor menjetek el ez s ez asszonysághoz
 És boruljatok le gyönyörű lábához ;
 Mert egyedül ő volt a ti őrangyaltok,
 Köszönjétek neki, hogy létben maradtok,
 És visszatérhettek családaitokhoz,
 Szokott mindennapi foglalkozástokhoz ;
 Nem pusztítottam el a falvaitokat,
 Most menjetek s hagyjátok itt a lánczokat.
 A bájos marquisnő szomoruan ült ott
 Szobájában, midőn a három kopogott
 És a szabad szóra lábához borultak
 Szólani zokogás miatt alig tudtak.
 A marquisnő velük ott együtt könyezett,
 De magasztos szive örömtől reszketett.
 Elragadta őtet Simonyi e tette,
 És habár eddig is —most forrón szerette.
 Mások kedveseik gyémánttal lepik meg,
 Igaz gyöngysorokkal s mással kedveskednek,
 Ő pedig a világ legdrágább gyöngyeit,
 Adja a megmentettek hálakönyveit!
 És a szép delnőnek ezen szép ajándék
 Kedvesebb volt mint a gyémánt s arany érték.
 Történt máskor pedig, hogy katonaság és
 Polgárság közt történt egy összeütközés,
 S egy frank polgártárs egy katonát úgy talált
 Fejbe, hogy alig kerülte el a halált.
 A verekedő az élszaladt s nem lelték,
 De helyette apját bizony lefűlelték,
 Mondván neki, addig őt ki nem eresztik,
 Mig a kedves fiát fel nem kereshetik.
 Két óra mulva egy fiatal pórlegény
 Jelenté be magát Simonyinál, szegény,

Mondván, hogy ime ő a bűnös, s büntessék
 És atyját börtönből rögtön kiereszszék.
 Huszonöt volt reá mérve Simonyitól,
 De félt már az asszony-deputatiótól,
 Azért az ajtókhöz kettős őrt állított,
 Minden bebocsátást magához megtiltott.
 Még ki sem huzták a derest ime már jó
 A nő-küldöttség és velük a marquisnő,
 De nem bocsátattak egyik ajtón sem be,
 Midőn egy szép hölgynek az jut az eszébe,
 Demeranné asszony tábornoknénak,
 Hogy ő neki megy a kinyitott ablaknak,
 Ott nem áll ő, s ime megteszi mit gondolt
 S egy pillanat alatt Simonyi előtt volt,
 Ott kért, rimázkodott szegény francziáért,
 De Simonyi, ki a tréfához is jól ért,
 Kérlelhetlen maradt, de e pillanatban
 Hallatszott a bot és jajszó az udvarban.
 E hangra elájult az idegen delnő,
 De egy kis fris viztől isnét magához jó,
 Azonban felugrik és Simonyira ront,
 Mondván: én megöllek, hogy ha nem adsz pardont.
 Simonyi tréfásan előtte reterált
 S a hős asszonyságnak rögtön capitulált.
 Föl is szabaditá a francia legényt,
 De tizenkét botig kifizették szegényt.
 No de a szép delnő meg volt elégedve,
 S a szegény francia félig fenekelve.

Tizenegyedik ének.

Két elítéltnek kivégeztetése. A két polgárleány. Simonyi pár-
baja. A párbaj által hogy lett Toldy utódja. A mestervágás.

Nagy bünt követett el két közvitéz huszár,
Loptak, szöktek, törvényt rontottak, ez nagy kár.
Roszul cselekedtek az ellenség földén,
És a mi több: teljes békeség idején,
A törvény mindkettőt halálra ítélte,
Mert a hadiszabály már azt így rendelte.
Szép két deli legény volt a két elítélt,
Egyik is másik is huszonnégy tavaszt élt,
Mikor kiültették a siralombházba,
Az egész város jött tökéletes lázba,
És a ki csak látta bánkodék felettük,
Mind arra fakadván, mily kár lesz érettük
Hordtak nekik ételt, italt mennyi kellett,

Pénzt a tányérukra hordottak eleget,
 Vigasztalák őket, a mint tőlük tellett,
 Bátoriták őket, hogy kapnak kegyelmet.
 Kivált a szép nők és fiatal leánykák
 Háromszor is jöttek, csakhogy többször lássák,
 Alig tudtak tőlük válni s az búsítá
 Hogy ily két szép legényt mért tesznek halottá,
 Pedig mind a kettő ellenségük vala,
 Ki őket a harcban kardra hárnyta vala.
 Furcsa alkotása a női sziveknek!
 A szerencsétlenül, bár ellen, megvesnek.
 A kegyelemkérők most is megjelentek
 S a két elítéltnek élteért esengtek,
 S most is ép oly igaz könnyyel könyörgének,
 Mintha a huszárok honfiai lennének.
 Ottan volt közöttük a szép marquisné is,
 Ott a szép Demeran hős tábornokné is.
 Amazt az ezredes szerette igazán,
 Ennek csodálkozott ritka bátorságán.
 Simonyi nem tudott szólni hamarjában
 S mond: a végrehajtás végső órájában
 Megtudják bizonynyal a határozatát,
 S ezzel a nők előtt ő meghajtá magát.
 Másik nap reggelén két szép ifju leány
 Jött Simonyi elé, oly szép mint a bálvány,
 Kik olyan különös kérelmet tevének,
 Hogy ők nőül a két bünöshöz mennének,
 Ha kegyelmet nyernek. Simonyi hiába
 Mondá, hogy szép tettük ezeknél megy kárba,
 Mivel azok rossz és gonosztevő ficzkók
 S nem érdemlenek mást csupán ólomgolyót.
 Kár volna őket a haláltól menteni

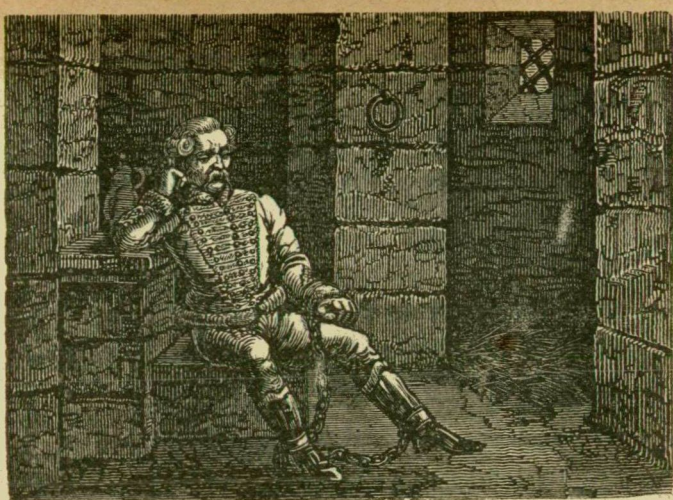
S helyettük ily két szép leányt eltemetni.
 Végre az ezredes velök is tudatá
 Mit a delnőkkel s a két leányt elbocsátá.
 Eljött a harmadnap s a regg' megvirrada,
 Két magyar legénynek hej setét éjszaka!
 Felöltöztették szép fehér gyolcs ümegbe,
 Fekete fátyollal vala az beszegve,
 A sok szép hölgy s leány hangosan zokogott,
 Kötözvén karjukra a selyemszalagot.
 Felültették őket aztán a szekérre,
 Szólt a lélekharang, hangzott a gyászzene.
 A merre a menet aztán elhaladott,
 Kinyitottak minden legkisebb ablakot,
 Az elítéltekre hullott a sok virág,
 Szép hölgyek, leányok sűrűen siratták.
 Kivitték őket a Loire (Loár) viz partjára,
 Hol kocsin és gyalog immár sok nép vára.
 Ottan terült egy szép virágos mező el,
 Melyben egy megásott csunya sir merült fel,
 Az előtt állott meg két elítélt legény,
 Kegyelmezésükre már kevés a remény.
 A katonaság egy erős négyszögbe állt,
 A két elítéltnak arca halványra vált.
 Az ítéletet a hadbíró olvasá,
 A szél a hangokat itt ott elkapdosá,
 Azután mindkettő szeméit beköték
 És a sir szélére letérdellették.
 Egyiket jobb felől, másikat bal felől,
 Mig a négyszög kinyílt hosszan hátuk felől.
 A pap ottan velök szépen imádkozott,
 A körülálló nép pedig felzokogott.
 Tizenkét gránátos immár előttük állt,

Töltött fegyvereik osztandják a halált.
 Két szép polgárleány egymás kezét fogva
 Ugy nézett reájuk csendesen zokogva:
 Vajjon meghalnak-e a deli legények,
 Vagy tán pardont kapnak sir szélén szegények?
 A vezényszóra a dob immár megperdült,
 Katonák kezében a fegyver megzördült,
 Hat granátos csöve neki volt intézve
 Egyik elítéltnek, kik a tisztre nézve
 Csak a szót várják még, a vezényszó csendült,
 Cső dördült s az egyik legény a fűre dült,
 Piros vércseppjei zöld füvet festettek
 És azok száalai vérpirosak lettek.
 De a vezényszóra a dob újra perdült,
 Katonák kezében fegyver újra zördült;
 A hat granátos a töltött csőt felfogta,
 Midőn a sokaság fennen kiáltotta:
 Megálljatok! ottan fehér kendő lobog!
 Kegyelem érkezik, ez meghalni nem fog!
 S jött fehér kendővel sebesen nyargalva
 Egy tiszt s a kegyelem egynek meg volt adva.
 A nép ezt vállára emelve kísérte
 Örömiadással haza, s elbeszélte,
 Hogyan szabadult meg a szép deli legény;
 Kegyelmet kapott már a sir szélén szegény.
 Simonyinál a két lány megjelent ismét,
 Mondván, ha életben hagyta már egyikét,
 Engedje meg annak, hogy válaszszon egyet
 Közülök, az mindegy lészen bármelyiket.
 A két lány egyiránt szép és gazdag vala,
 Egyiránt tiszta és ártatlan sziv vala,
 Simonyi ezredes szegényeket szánta,

Kérésünknek helyt nem adott és azt mondta:
 MenjeteK gyermekim szép csendesen haza,
 A kit ti kértetek, az emberek gaza.
 Jól mondá Simonyi, mert ki nyert kegyelmet,
 Az később leghiresb kegyetlen rabló lett. —
 A nagy Napoleont midőn lemondatták,
 Párisz az egyesült sergek megszállották,
 Ott a frank tiszték közt volt hires bajvivó
 Egy, Simonyihoz is termetre hasonló,
 E mellett fegyverben különös gyakorlott,
 Egyebet nem tanult, mindég ebben forgott.
 Ez közhelyeken csak mindig kapczáskodott,
 Az idegen tiszték ellen torzsalkodott,
 Gunyolta, piszkolta, minek hossza-vége
 Nem volt és rendesen párbaj lett a vége.
 A francia óriás, magát így hívatta,
 Soknak fülét orrát szépen levagdalta,
 Egyszer Simonyival lett találkozásá,
 De ez nem hozta a frankot habozásba,
 Sőt kereste is a hires magyar embert,
 Ki annyi francziát tönkre tett és levert.
 Összetüzni vele talált is alkalmat,
 Kisebbitő nagyon a vett diadalmat,
 Melyet az egyesült sergek nyertek vala,
 Sőt a mi nemzetünk is gyalázta vala.
 Elég volt! Simonyi levonta keztyűjét
 S majd kiüté vele a francia szemét,
 Azután elvégzék hol találkoznak,
 Őrát is tüzték ki, mikor megvívandnak,
 De mielőtt tőle Simonyi elvála,
 Hozzája eképen titkon pár szót szóla:
 „Hallod-e te hires bajvivó, ha értesz,

E tusa egyikünk végső tusája lesz".
 „Én is úgy akarom“ nagy hetykén ez felelt,
 S aztán fütyörészve s ugrálva elszelelt.
 Titkon a fentebbi pár szót mért mondotta
 Simonyi? azért mert a törvény tiltotta
 Akkor is a párbajt, bár katonák között
 Mint szükséges rossz az mégis elnéződött.
 De mindig csak első vérre szokott menni
 S akkor is sok módját szokták ám ejteni.
 A vivók nyakára szőr nyakkendőt kötnek,
 Jobb kéz csuklójára selyemkendőt tesznek,
 Szabad a vágás a fejre, arczra, mellre,
 Karra, de a szurás tiltott bármily helyre,
 Így életveszélyes sebeket sem kapni,
 Sem pedig másoknak nem is lehet adni.
 Simonyi párbaja is e rendszabályok
 Mellett történt s tiltva voltak a szurások.
 Több főtiszt s fejedelmi uraságok voltak
 Jelen a teremben, s kíváncsiak voltak,
 Ki leszen a győztes? fejükbe nem ment a
 Némelyeknek, hogy egy mészárosnak fia
 Hogyan győzhetne le egy ügyes frank vivót,
 Ki teljes életben csupán bajvivó volt.
 Mert a hány csatája Simonyinak vala
 A nyílt csatamezőn, ennek tán több vala
 Titkos párbajokban és mindig ő győzött,
 Ellenfeleiből mindig csufot üzött.
 Midőn a két férfit szembe állították,
 És kardjaikat a kezeikbe adták,
 Simonyi a jelen volt tanuknak mondá:
 „Uraim! ez ember nemzetem gyalázá!“
 Azok fel nem tudták fogni, mért szól erről,

„Vigyázz!” hangzott most mind e mind ama részről.
 A vivóknak kettős toppanása hirlé,
 Hogy a bajvívás immár kezdetét vevé.
 A kardok előre meredtek, szem szembe,
 A két test mozdulatlan állt a terembe!
 Azután a kardok csak összerobbantak,
 Róluk a szikrák két oldalt lepattantak,
 A viadal épen csak egy perczig tartott
 És láttak két villámgyorsan ütő kardot,
 Aztán a francia némán összerogyott,
 Meg sem moczczant többé, végsőt sem sóhajtott.
 A feje ketté volt álláig hasitva,
 S ott feküdt szótalán, vérrel elboritva.
 „Önök hallották, hogy gyalázta nemzetem,
 Most tehát megmondom, én ezt ezért tettem“.
 Aztán megtörülte kardját hideg vérrel,
 És kezét szoritott ott volt tisztjeivel,
 Félő bámulattal tekinték, kik látták
 E párbajt, s Simonyi hírét még nem hallák.
 Ez mestervágás volt, méltó Simonyihoz,
 Kit hasonlithatunk bátran vén Toldyhoz.
 Sorsuk is egyforma, a mint majd megtudjuk,
 Ha e történetnek végét érni fogjuk.
 Azontul nem kívánt párbajt víni vele
 Senki egész testre sem az első vérre.
 A magyar mészáros fia most az egyszer
 Remekbe vágott volt, azért derék ember.

Tizenkettedik ének.

Simonyi bucsuja. A jó őrmester. Ur a huszár Bécsben is. A Simonyi-ezred a színházbau. Simonyi vége.

Lajos Fülöp lett a francziák királya,
Isten hozzád bátor férfiak hazája!
Isten hozzád szép asszonyok virágkertje,
Isten hozzád te a sziveknek kedveltje.
Isten hozzád fényes dicsőség mezeje,
Isten hozzád élvek s gyönyörök édene,
Isten hozzád dicső hős tettek napjai,
Mennek Simonyinak deli huszárjai.
Isten hozzátok, ti boldog szép városok,
Bucsut intnek immár felétek távozók,
Kiket ellenségkép is jól fogadtatok
És hová érkezénk, szívesen láttatok.
Vár miránk már a mi édes kedves hazánk,

Honnan oly sokáig messze távol valánk.
 A szép marquisnétől Simonyi bucsut vett,
 Kit maga sem tudta mily forrón szeretett,
 És azt, mily igazán viszont szerettetett!
 Tudnia csak a végső perczben lehetett.
 Oh! de válni kellett, mert ütött az óra,
 A trombitát fútták már az indulóra.
 A kedves ölelés és csók véget ére,
A midőn Simonyi felpattant ménére.
 Egész Páris komor és bús képet öltött,
 Mikor belőle a huszárság költözött,
 Ez a pajkos, vidám és jókedvü népség,
 Melynél meg vala a férfierő s épség.
 Simonyi elől ment, ezrede utána,
 Feléjük minden szép asszony csókot hánya,
S midőn egy kis német faluba érkeze
 És Simonyi ugyanazon gazdához szállott be,
 Hol sok év előtt volt mint ifju őrmester,
 Ráismertek, mondván: „itt a jó őrmester“.
 Akkor még kis lánykák, most eladó szüzek
 A jó őrmesterre ismét ráismertek,
 És az egész falu menten rákiáltott,
 jó őrmester s áldomáshoz látott.
 De a hazatérő hősré hon is vára
 Nagy becsület, mivel Bécsben jó császárra
 Ott marasztá őtet egész ezredével,
 Hogy legyen ezentul jó fejedelmével.
 E nagy városban sok szép látnivaló volt,
 De legszebb Simonyi huszárezrede volt.
 Diadal-utjáról mikor az bevonult,
 Az egész bécsi nép álmétkodott, bámult,
 Harminczkét zenésze lóháton ment elől

Kaczagánnyal, s fénylett arany és ezüsttől.
 Vezette őket egy természetes szerecsen,
 Piros volt az ajka mint vér, mely kifrecscsen,
 Keleti ruhája egész diszfényében,
 Szép ezüst buzogányt tartva a kezében.
 A tisztek csójtáros mentében valának,
 Kócsagos kalpaggal, disze ifjuságnak,
 És az egész ezred ujon öltöztetve,
 Ment utánuk délczeg méneken léptetve.
 Csak a lobogó volt összerongyolódva,
 Számtalan golyótól át meg át furódva.
 Annyi diadalnak szóttalan tanuja,
 De vala ám annak ékes koszoruja.
 Szép asszony kötötte hajnal hasadáskor,
 No de erről szóljunk ne most, hanem máskor.
 S mikor Bécsnek fényes utcáin megharsant
 A magyar induló, mintegy tánczra pattant
 A huszárezrednek minden paripája,
 Mintha érzené, hogy huszár a gazdája.
 A délczeg huszárok szemei szikráztak
 És az ablakokba szerteszét cikáztak,
 Az ablak kevés volt, oly tele volt fejjel,
 Még a háztető is megtelt emberekkel,
 Ugy szórták reájuk az özön virágot,
 Mintha megfosztották vón' tündérországot.
 A sok „hozott Isten!“ ugy hangzott felettek,
 Magyarul szóltak most, bár nem is értettek.
 Különös dolog az, magam sem tudom mért?
 Élek halok én is a délczeg huszárért.
 Hisz más katonák is voltak vitézek már,
 De nem tűnik ugy fel egy sem mint a huszár.
 Jobban gyujt egyetlen huszárnak látása,

Mint bár akármilyen más hős katonatársa.
 Egy hirhedett színművala ez időben,
 Mit mindennap adtak a színházban Bécsben,
 Czimevala annak „A kisbéri ballet“,
 Ez a bécsieknek kedvencz darabjuk lett.
 A császárné utját tárgyázva, a midőn
 A háboru elől lakást Kis-Béren vőn.
 Voltak abban fényes menetek és tánczok,
 Némajátékok, dal és csatározások.
 E darabot aztán kétszázszor is adták
 Egymásután s mégis soha meg nem unták.
 Egyszer Simonyinak az jutott eszébe,
 Hogy a bécsi nép e kedvencz balletjébe
 Elviendi egyszer deli huszárjait,
 Hogy néznék a színpad vig bohóságait.
 De hogyan? egyszerre az egész ezredet?
 Nem; előbb az egyik, aztán másik felet.
 Egy napon jön ám a parancs fél ezrednek:
 „Este hat órára prádében legyenek,
 De ló nélkül — gyalog“. Ebből vajjon mi lesz?
 Ön magához minden huszár ily kérdést tesz.
 A karantán-kapu melletti színházban,
 Hol a ballet miatt jön mindenki lázba,
 A karzatok alatt volt egész emeletet
 Simonyi e napra már kibéreltetett,
 S azzal parancsszóra három sorba épen
 Huszárit ülteté mint hadrendbe szépen.
 Napi parancs ez volt: „Egyenesen ülni,
 Mindent jól megnézni, semmit sem beszélni,
 Publikum fejére onnan le nem köpni,
 S az előadásról pedig meg nem szökni“.
 A deli huszárok immáron ott ültek,

A midőn a népek a színházba gyültek.
 Szokatlan jelenet volt a bécsi előtt
 Egész huszár hadrend ott a fejöek fölött,
 De mind oly csendesen ültek egymás mellett,
 Hogy példát a többi nép róluk vehetett.
 Végre a szép ballet ime megkezdetett,
 De a mi huszárunk egyik sem nevetett,
 Mint megannyi tudós ugy tudott ott ülni,
 Ki csak kritikát jött a színházba irni.
 Sok átlátszó ruhás angyalok libbentek
 A szinpadra s ottan forogtak, repkedtek,
 Meg a lábaikkal mutogattak erre,
 Meg amarra s aztán eltüntek egyszerre.
 Csak bajuszaikat pödörgették szépen,
 Egy némelyik nagyot pirult szégyeltében,
 Szomszédjához sugván: „bizony hosszabb szoknyát
 Vehetne a hugom, ugye, ebugattát,
 Az ember bizonyra sem mer nézni itten“.
 A másik visszasug: „Ejnye bizony Isten
 Ennyi becsületes ember előtt szégyen
 Itten ugrándozni csak amugy pörében“.
 De a vén őrmester megnyugtató őket
 A pironkodó és békétlenkedőket,
 Hogy ezek nem igaz asszonyok és lányok,
 Csak olyan alakok, káprázó látványok.
 Hanem azután a szinpadra egyszerre
 Kirukkol husz magyar pár magyar zenére,
 S a toborzót kezdik délczegen tánczolni,
 A huszárok szeme is kezd ám lángolni.
 Szerettek volna ám most bele tapsolni,
 De a parancs szerint nem szabad volt szólni.
 Azonban azt még sem tilthatta meg senki,

Hogy a sarkantyú a nótát ne verje ki.
 És így a pad alatt először csak lassan,
 De azután pedig mindig hangosabban
 A félregementnek sarkantyúja szépen
 Kiverte a taktust a maga rendjében.
 A közönség ekkor ő nékiek tapsolt,
 De a félregiment ezzel mitsem gondolt,
 Komolyan ültek, egy sem vonta el képét,
 Mintha nem csinálnák a sarkantyuzenét.
 De midőn Simonyi maga is kihajol
 Huszárokkal szemben levő páholyából,
 És elkezd tapsolni s éljent kiáltani,
 Őket se lehetett ám visszatartani.
 És volt aztán ottan taps és vivátozás
 Milyet soh' sem hallott bármely bécsi színház.

* * *

Eddig van a napfény, ezután éjszaka!
 Letűnt Simonyinak is fényes csillaga.
 Drága dolog a jó éles kard csatában,
 Veszély után biz az elvész a rozsdában.
 Így volt a vén Toldy, mikor országczimet
 Elrabló viadort hős kardjával levért
 Mente ujjával, melyben vala buzogánya,
 Valami rossz hölgyet, ki rá élczet hánya,
 A királyi udvarban leütött, börtöure
 Vettetett, hol a bú és szégyen megölte.
 Így járt Simonyi is, csaták orozslána,
 A huszároknak és vitézség példánya.
 No de ne akaszszuk beszédünk fonalát,
 Mi okozta buktát, most arra térjünk át.
 Némely urak Bécsben tőle nagyon félték,

S a király fülébe sok mindent beszéltek.
 Ezredéből ötet Bécsből elküldötték,
 És Biharmegyébe Nagyváradra tették.
 Béke idején is nagy szigora rendet
 Tartott ezredében, semmit sem engedett,
 Épen ugy mint midőn ellenség előtt állt.
 Volt ilyen rendelet: ki a riadóra
 Első jó, szert tehet jutalomra jóra,
 De a ki utolsó, az pedig botot kap,
 S mert egy csak utolsó, volt verés mindennap.
 Egyszer egy hadapród, kit ugy bocsáta el
 Szabadságra, hogy ha időre nem jó el,
 Becsületszavára fogadja hogy főbe
 Löveti, nem jött el kitüzött időre;
 S hogy becsületszavát beváltsa, megtette
 Mit ígért s az ifjut főbe is lövette.
 Egy év mulva Arad vára börtönében
 Halt meg e miatti bú és szégyenében.
 Az a Simonyi, ki huszonnégy éven át
 Karddal a kezében védelmezte honát,
 Ki Magyarországnak büszkesége vala
 Lánczcal a kezében börtönben meghala.
 Jobb lett volna, hogy ha nem teszi zsebébe
 Lipcse alatt azt a tárczát és szívébe
 Furódik a golyó, mint nehéz lánczokkal
 Terhelten elfogyni a muló napokkal.
 Ugy halt meg mint Toldy, emléke is ugy él,
 Mig e haza földén egy magyar ember él!

1981/32	4363
---------	------

Rózsa K. és neje (ezelőtt Bucsánszky A.)

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN,

Budapest, Ósz-utca 20. szám alatt,

megjelent és minden könyvkereskedő és könyvkötő uraknál kapható:

- Urunk utazása e földön szent Péter társaságában, hogy megismerje az emberiség különféle nemzeteit, azok erkölceit és szokásait. 13 szép képpel.
- A fehér lovag, vagy: Herpin herczegnő és az ő fogságban született fiának, ki Isten akarata folytán később Szicilia királya lőn, igen szép és érdekes története. 26 szakaszban. 13 szép képpel.
- Heilbronni Katicza. Igen szép és csodálatos történet az őskorból. 15 szakaszban. 6 képpel.
- Gróf Tökölyi Imre, Rákóczy Ferencz mostoha-atyjának viszontagságos élete és halála. Csinos színes borítékban. 13 szakaszban. 14 szép képpel.
- A forrás nymphája. Népmese. 10 szakaszban. 7 szép képpel.
- Ördögvilág, vagy: A rablófészek feloldása. Felette érdekes és igen szép igaz történet a magyar előidőkből. 5 szép képpel.
- A legújabb Paprika Jancsi születése, élete és halála. Igaz történet az őskorból. 5 szép képpel.
- Keglevich Jenke, a hosszúívű leány, vagy: Jajczavár ostroma a törökök által. Érdekes történet a török háborúk idejéből. 1 szép nagy képpel.
- Sziklárózsza, vagy: Három vár, Kulcsvár, Csucsá és Halmi története Erdélyben. Igen szép regényes igaz történet Apaffy Mihály erdélyi fejedelem korából. 15 szép képpel.
- A békakirály, vagy: A királyleány arany almája és az abroncsos szívű szolga. Igen szép tündéres történet. 6 képpel.
- Az elbűvölt özike, vagy: Pali és Hajnalka, a két hű testvér, igen szép és mulattató tündéres története. 5 képpel.
- A varázstükör, vagy: Richilda története. Igen szép és érdekes tündéres rege a régi korból. 5 képpel.
- Beder, perzsa herczeg, és Blanka, tengeri tündérherczegnő. Igen szép, érdekes és mulattató tündéres történet az őskorból. 14 szép képpel.
- A tündér leánya, vagy: A tizenharmadik szoba titka. Igen szép és érdekes tündérmese. 5 szép képpel.
- Miként gyilkolta meg Bixisteri Albert Károly francia király rossz indulatú Sarlott fiát. Igen szép érdekes tündéres történet. 6 szép képpel.
- Tatárok Magyarországon dicső IV. Béla király uralkodása alatt, vagy: Simon vitéz kalandjai. Borzasztó történet a tájárás idejéből. — 8 szép képpel.

Theseus hírneves görög bajnoknak élete, véghezvitt hőstettei és halála. 6 képpel.

Herkulesnek, a leghíresebb görög hősnek élete, kalandjai és halála. 8 szakaszban. 7 képpel.

Perseusnak, a rettenthetlen görög bajnoknak kalandjai és tettei. Görög rege. 12 szakaszban. 7 képpel.

Arnosnak, a hős görög királyfinak hőstettei és kalandjai. 9 képpel.

A ravaszságáról híres görög vitéz Uliasznek csodálatos kalandjai szárazon és tengeren. 8 szakaszban. 9 képpel.

A bűbajos Virgiliusnak csodás története. 7 szép képpel.

A számárfülű Midas királynak mulatságos története. 3 szakaszban. 4 képpel. — **Aranyfonó Esztike**. 1 képpel.

Apolló csodagyűrűje, vagy: **Hogyan lett a pásztorfiu királylány**. Tündéres görög rege 4 szakaszban. 5 képpel.

Libussa, cseh királyleány, vagy: **A három jóstestvér története és Prága város eredete**. 7 képpel.

Répahős hegyi szellemnek érdekes és mulattató története. 13 képpel.

Oktavian császár története, ki nejét és két gyermekét a nyomorba küldé, de később ismét feltalálta. 7 képpel.

Tristán és Izolda története. Igen szép elbeszélés, 35 szakaszban. 13 képpel.

Leijdeni János próféta története. Igen szép és tanulságos történeti elbeszélés. 20 szakaszban. 7 képpel.

A négy Halmon testvér története. Igen szép történet 18 szakaszban. 5 képpel.

A roncevallesi völgy, vagy: **Rolandnak hős tettei és halála**. Menda. 11 szakaszban. 8 képpel.

Második Rákóczy Ferencz, szabadságért harczoló elismert világhírű hős élete és halála. Csinos színes borítókban. 13 szakaszban. 15 szép képpel.

Richárd herczegnek és Esztike herczegleánynak igen szép és mulattató története. 4 szakaszban. 5 képpel.

Ellák, Attila fiának halála, vagy: **A hun birodalom szétbomlása és a testvéri meghasonlás átká**. 7 képpel.

A megholt Nagy-Zajtai Zajtay István, peleskel notáriusnak az 1873. évben újabb föltámadása és elbucszása. 12 szakaszban. 13 képpel.

Zádor és Agota. Egy régi kún történet I. László király idejéből. 8 képpel.

Ágrólszakadt Anti tündéres és csodálatos élethistóriája. 5 képpel.

A tündérkirály három ajándéka. Igen szép és mulattató tündérmese 6 szakaszban. 7 képpel.

A kegyetlen királyleány és Bellizár herczeg. Ósrégi magyar történet. 2 szép képpel.

A hét holló, vagy: **Az apai kívánság**. 3 képpel. — **A kaliforniai aranybányák eredete**, vagy: **A rabló törpék birodalma**. 4 képpel.

- Az elvarázsolt pávakirály.** Tündéres történet. 5 képpel.
- A kincsásó, vagy:** A kincset őrszö lélek megszabadítása. 7 képpel.
- A három rablóvár, vagy:** Az erdei öreg anyóka csudálatos tyúkjá. Igen szép történet a magyar őskorból. 7 képpel.
- Theodor és Herobald, a két mostoha-testvér története.** 5 szakaszban. 7 képpel.
- Melechsala, a szép szaraczén-leány, vagy:** A tántorithatlan szerelem. Igen szép és érdekes történet a keresztes-háborúk idejéből. 7 képpel.
- Beglerbég török vezér Kartigam leányának élete a budai vár bevétele után.** 11 szakaszban. 8 képpel.
- Ki a magyar párja? Török-magyar daloskönyv.** Legújabb hazafias és népdalok gyűjteménye. A török-magyar testvériség emlékére. 2 képpel.
- Trombita-bangok.** Igazi magyar bakánóták. Minden regiment-béli magyar bakák mulattatására írta és összegyűjtötte egy Mollinari bakatestvér. 1 képpel.
- Török-magyar bucsuzó.** Török testvéreink magyarországi látogatásának örök emlékére. A török küldöttség 15 tagjainak arcképeivel.
- Rokondalok a magyar-török testvériség emlékére.** 2 képpel.
- A világ legnagyobb zsarnoka, vagy:** Milyen az a híres muszka keresztényi szeretet. A muszkák vad embertelenségeinek leírása, tanulságos olvasmányul mindenki számára. 1 kép.
- A világ legnagyobb csodája.** Látó Luiza, a Megváltó szent sebeivel felékesített vérző szűz élettörténete. 4 képpel.
- A nép átka a zsarnokon.** Valódi hajmeresztő történet. 4 képpel.
- A magyar és török nemzet testvériségének ünnepe, vagy:** A magyar ifjuság küldöttsége Konstantinápolyban. A trieszti szlávok fondorkodása. Tengeri utazás. Megérkezés Konstantinápolyba. Ünnepeles fogadtatásuk. Ottani tartózkodásuk. A diszkard átadása Abdul Kerim basának. A bucsu és az itthoni fogadtatás. — A török és magyar nemzet testvériségének ünnepe emlékére. 6 képpel.
- Három csodálatos jóslat.** I. A Szárluiban megszállalt cseccsemő. — II. Báró Eötvös József volt miniszternek mondott jóslat. — III. Napoleon császár s a jósnő. 4 képpel.
- A tizenkét királyfiak, vagy:** Az elvarázsolt fehér liliomszálak. Igen szép tündéres történet. 6 képpel.
- A galambposta, vagy:** A felbérelt két cseh gyilkos zarándokruhában husz czinkostársaival együtt elfogatik. Igaz történet Könyves Kálmán király idejéből. 7 képpel.
- Csákan Laczi, a csodaerejű magyar ember, életviszontagságai és tettei fiatal korától fogva 1848—9-ig.** Igen érdekes és mulattató igaz történet. 5 képpel.

